

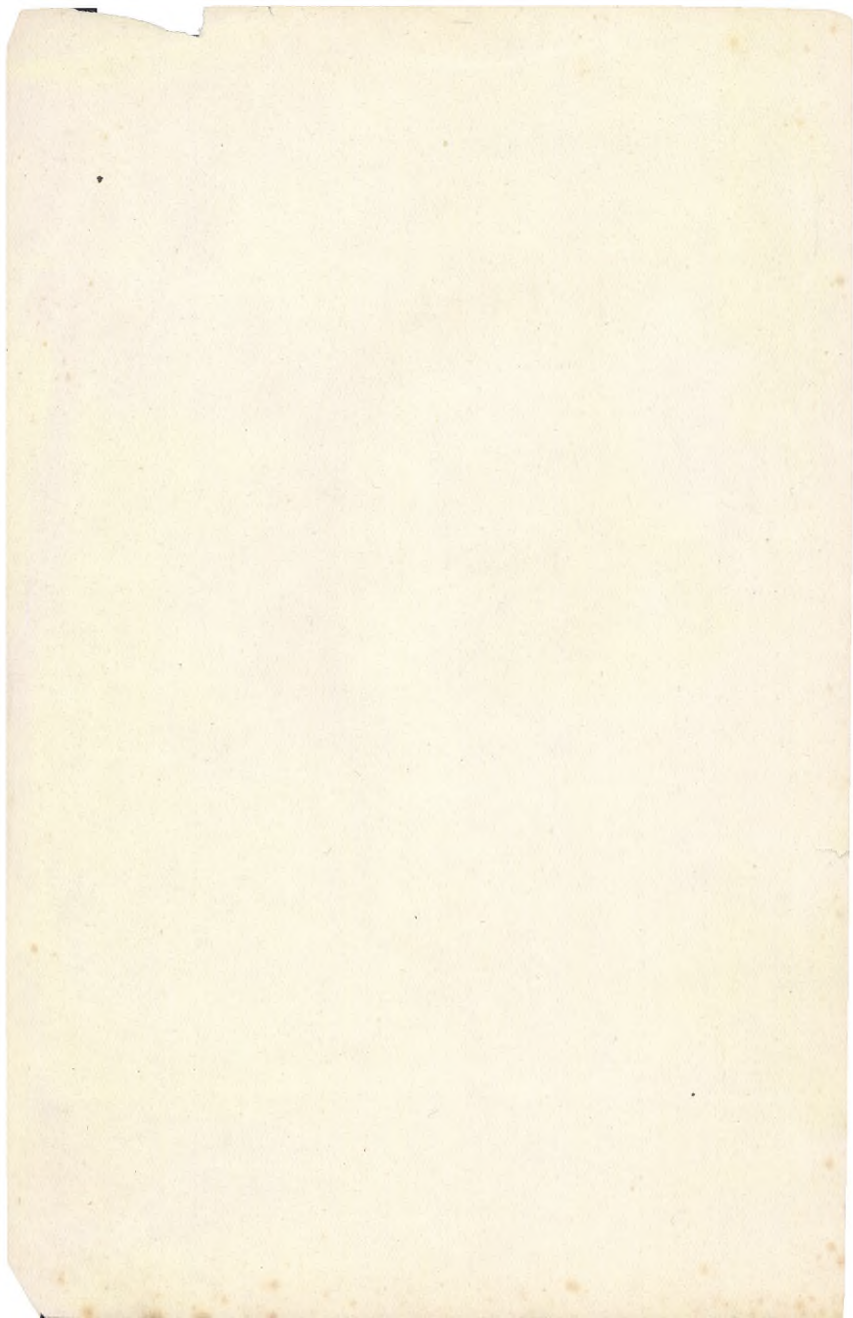

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

FIGGE

FIGGE

AV

GEORG NORDENSVAN

GÖTEBORG

AHLÉN & AKERLUNDS FÖRLAG

COPYRIGHT 1913 BY
ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG, GÖTEBORG

EHRNFRIED NYBERGS BOKTRYCKERI, STOCKHOLM 1913
Tryckt på träfritt papper
FÖRLAGSRÄTTEN TILLHÖR ALBERT BONNIER, STOCKHOLM

I.

»Inte? Ska vi inte äta mat? Visst fan ska vi äta mat.»

Figge höll Sten under armen.

»Inte äta mat! Du har ingen moral, min *lille* bror. Vad i Herrans namn skall det bli av dig, när du blir stor?»

»Ja, säg det!» sa kamraten och kastade sin cigarett ut på isen.

De kommo från Novilla — det var sent på aftonen — och gingo nu över flottbron till Skeppsholmen. Isstyckena skrapade mot brons kanter och vattnet skvalpade inunder. På yttre sidan var öppen sjö så långt man kunde se, svarta fartyg lågo förtöjda här och där, med masterna upp emot den gråa himlen.

Det var öde och folktomt på bron. Lyktorna lekte skuggspel med de båda vandrarna. Deras

skuggor sträckte ut sig till långa, magra jättar, och så, bäst det var, så fetmade de till och frodades och blevo som små mulliga skånska töser.

Det var Figges liknelse — Figge var skåning.

Och så svepte skuggan kvickt omkring dem, gömde sig bakom deras ryggar och gav sig till att växa på det hållet. Så gick det för var lykta, de passerade.

Figge var i sitt esse. Han hade fått en toddy på Novilla, och det var sådan stämning här ute med mörkret och tystnaden runt omkring och Ladugårdsgärdes gasrader långt borta, speglade sig i vattnet på isen.

Skeppsholmen låg mörk framför dem med en röd, sömning lykta vid brons slut och ett par fönster upplysta i »långa raden». Stadens gas sken över, så att träden tecknade sitt mörka grenverk mot det matt rödbleka ljuset.

»Det är stilig», sa Figge. »Men det duger inte att måla. Vad sa du, skriftställare? — Vi ska in på 'grand' och ha en smörgås och litet mat, va? Man måste ha roligt, mens man är ung.»

Och han började sjunga. Han sjöng i allmänhet taget jämt.

»Du skrävar som du vore litet knöl», sa hans tystlätne kamrat.

»Knöl? I så fall är jag åtminstone en utmärkt sådan», menade Figge.

De språkade egentligen om ingenting, hit och dit, vitsar och snärtar, ett fåneri om allt och intet. De gingo i halkan på Skeppsholmen, där det också var mörkt och tyst. Figge balanserade på kajens yttersta rand.

»Jag drar inte upp dig», sade Sten.

»Det bleve alltid en målare mindre», menade Figge.
»Das Leben ist ein Traum.»

När de kommo fram till Grand hotel, var det absolut nödvändigt att vika in där för att stilla Figges hunger. »Alltid matfrisk, det är det roligaste jag har att vara hungrig. Jag är för resten född hungrig.»

Figge tyckte det var stiligare än någonsin, när de kommo ut igen. Skeppsbron med sina fartyg, Kungsträdgårdens frostiga träd, den bumlande strömmen, de tindrande lyktorna.

Ingen brådska att gå hem. Vad skulle de hemma att göra? Sova har man tid till, när man blir gammal — och när man är död och flyttar ut till landet. Nu skall man vara livad!

Varpå Figge gav sig till att hjula mitt för Karl den tolfte, som stod där uppe och pekade. Det var Figges specialitet att hjula i torget. Så tog han av

sig hatten och bad en kvinsperson, som slank förbi, om ursäkt.

»Ser du här satt jag första natten, jag var i Stockholm. Kom hit sent på kvällen, förstår du... från Skanör. Jag var omöjlig i Skanör. Jag har visst alltid varit omöjlig. De ville inte släppa in mig på något hotell. Jag gick och såg på stan, och så satt jag och dividerade just på den där bänken — bredvid en annan buse. Det var en snobbig soluppgång — fram på hösten. — Hör du, om vi skulle gå och hemsöka Apemann?»

»Klockan är ett.»

»Det är ju så gott som ingenting. Tror du han blir arg? Ska vi slå vad, om han blir arg eller inte?»

Han drog Sten med sig uppåt Hamngatsbacken. »Tror du han blir förvånad? Jag ska be honom om en tändsticka, det måtte väl vara ärende nog.»

»Ska vi slå vad att du får av Jönköpings?» föreslog Sten.

»Topp, jag säger vi får av Guillemots.»

Porten stod öppen, en ruskig inkörspport. Där hängde en lykta med inskriften »M. G.» och dansmusik hördes lång väg upp ifrån en våning, där fönsterna voro upplysta.

Då de kommit upp för tre trånga trappor, börja-

de Figge hamra på en dörr med sin käpp. Det var hans vanliga signal.

Han som kom och öppnade, tycktes ej mycket förvånad över att få besök så dags.

Och Figge var stolt över sin goda idé, då han en stund senare satt i Svante Ulfs soffa med ett likörglas framför sig. Värden var i nattrock, men med vit halsduk, nyss hemkommen från en supé.

Figge mådde bra här i soffhörnet. Han var smal och gänlig, hade pigga målareögon, små lättsinniga mustascher, den ena pekande uppåt och den andra nedåt. Händer, litet illafarna av såpan som han tvättade penslarna i.

»Gamle Apemann», sade han med cigaretten i munnen, »du har trevligt du. Det bör man inte ha. Man blir bara dåsig och slapp, säg? Det är som när man är inackorderad i familj — det skall man inte vara — och äter mycke mat. Då blir man dum och får inga idéer. Nej, man ska vara utan pengar och viggja sin middagskrischa. Det är livet, då känner man att man är konstnär. — Hör du, Apemann, vill du jag skall måla nymfer och småttingar här uppåt väggarna åt dig?»

»Ja bevars, bara du gör det färdigt också.»

»Färdigt! När blir en målning färdig? Färdiga tavlor, det är det värsta som finns. Nej, man skall

vara målarfrisk, så här!» Han målade i luften, kvicka, duktiga drag. »Göra färdigt! Man är väl ingen dräng heller!»

Han fortsatte sin tankegång:

»Och du sköter dig, du. Blir väl professor med tiden — skål.»

Svante blev ond. Han kände Figges sätt, och frågade, om han inte unnade honom att bli konstnär. »Akta dig du, du kan bli professor själv.»

»Ja, kanske på samma gång som Sten blir president i svenska akademien.»

Sten dängde sitt glas i golvet.

»Sånt där tål jag inte. Det är att håna mig», skrek han. Och så tog han på sig rock och hatt.

De andra hade något skämt till hands att slå bort det sagda med. »När man är målare, har man rätt att vara galen», resonerade Figge, fortfarande i soffhörnet. »Alla målare ä vridna. Det är terpentinen, som slår åt huvudet. Ja, då gick vi då. 'Gomårn' —», han härmade Boklund.

»Adjö med er, prissar. Tack för visiten», ropade Svante efter dem.

I de kolmörka trapporna kommo de in i en svärm högröstade ungherrar och fnissande flickor, som strömmade ut genom en dörr. Cigarrerna lyste, knuffar bestodos över lag och kvickheter haglade.

Figge var genast inne i situationen, och när han, klämd och svettig och med hatten tillbucklad, kom efter Sten nere på gatan, såg han ut som leynadsglädjen personifierad.

»Ja, vad ska man göra? Livet är en strid. Och blir man inte målare, så har man åtminstone haft livat.»

De skildes i ett hörn. »Nu glömde jag, att fråga om tändstickorna. God natt på dig, skriftställare!»

II.

Figge hette alls inte Figge utan Lars Erik Molin, men det föll ingen in att kalla honom för annat än Figge, och det var han längesedan van vid.

Svante Ulf fick inte kallas Apemann av andra än av Figge, som uppfunnit det namnet utan någon känd anledning. Han var en fattig bondpojke, som gått vall med getter borta i Småland, men hade mycket tidigt fått gynnare och uppfostran och blivit skickad till målareakademien i Stockholm.

Figge hade kommit dit utan all påstötning. Hans mor måste låta honom resa, därför att han aldrig gjorde annat än ritade gubbar och slaskade med vattenfärger. En släkting skaffade honom plats på Centraltryckeriet, och man väntade att pojken skulle arta sig och göra sin mor heder.

Men nog dröjde det, innan Figge kom så långt. . .

Första morgonen han var i Stockholm — det var

då, som han sett på staden under natten — kom han tidigt upp till direktören för målareakademien.

Denne satt vid skrivbordet i sitt lilla arbetsrum med tavlor, studier och gamla vapen omkring sig.

»Vad heter herrn?» frågade han utan att se upp från sina papper.

»Åh, jag heter bara Molin», svarade Figge blygsamt. Han kände sig så oändligt liten.

»Vad är herrns far?» — En hastig blick på Figge, som stod ganska nära dörren.

»Han var doktor — men han är död. Han dog en gång i Göteborg — som hastigast.»

»Hä?» — Professorn tittade över glasögonen på Figge.

»Jo han var på resa — så där händelsevis», fann denne sig skyldig att förklara.

»Och nu vill herrn in på akademien? Jo, det är något det! Har herrn något med sig? Historiemålningar va falls?»

Figge drog fram några ritningar.

Professorn snusade, tog sig om glasögonen, i mustascherna, i pipskägget, i halsduken, i klockkedjan.

Till slut höll han fram en av Figges skisser på rak arm och sade:

»Det lutar...»

Figge hade hört, att professorn inte tålde motsägelser. Därför instämde han genast:

»Ja, det förstås.»

»Vad sa herrn?» skrek professorn.

»Jo, nog lutar det litet» — sa Figge och tillade urskuldande: »men det är ju så litet.»

»Litet? Jo i hel —, det lutar mycket... åt figurmålning.»

Så kom ett par interiörer från Börringe fram.

»Präktigt...», sa professorn med handen om pipskägget och hållande fram målningen med andra handen, som darrade litet.

Figge sträckte på sig och växte ett par tum. Då slängde professorn undan hans försök och fullbordade sin mening:

»Präktigt rum — men förbannat illa tecknat. Det finns något som heter perspektiv, ser herrn... jo jo... perspektiv, ja!»

Så såg han igen på Figge. »Man kan inte teckna — inte alls... nej! Men herrn har färg *upp i snaggen*.»

Figge rodnade. Han trodde, att han hade färg i ansiktet. Professorn fick fatt i en skrivpenna och lutade sig ned över sina pappershögar.

»Kom igen den femtonde.»

Figge bugade sig och började att skrapa ihop sina medförda konstverk.

»Vad ska han göra med dem?» röt professorn.

»Jag trodde...»

»Trodde, ja! — Det skall visas — visas ja... förstår herrn, vasa? Det är ju en akademi, det här, vet jag. Adjö!» —

Då Figge gått, skrattade professorn och talade om för henne, som stack in ett svartögt huvud genom dörren, vem som varit inne. »Det var en skåning. Kolorist ja! Röda mustascher. Jag sa att han hade färg upp i snaggen, sa jag, och där stod den dj-n och gapade — får gapa till domedag — —»

Den femtonde kom Figge in på akademien. Direktören sade honom några vänliga ord och bad honom gå till sekreteraren för att skrivas in i matrikeln.

Figge gick snett över gården, kom in i ett rum, där en fyrkantig gammal herre med en svart sammetsbaret på huvudet satt vid ett bord.

»Namnet?» sade den bredaxlade gubben utan att vända sig om och slog upp matrikeln.

»Molin», sa Figge.

»Född 1855 — tredje december — i Skanör?»

»Jaha.»

»Fadern läkare? — Gått i skola? — Marsch!»

»Vad befalls?» frågade Figge.

»Helt om!» röt gubben.

Figge lydde, han gjorde ett dundrande militäristiskt helt om, så att porslinerna uppe på ekskåpen hoppade högt i vädret, och marscherade ut.

Han började teckna på akademien, men på centraltryckerit slutade han snart. Hålla på med etiketter till cigarrlådor och vinbuteljer, eller kopiera odrägliga bataljsscener med Karl den tolfte och rysar som skulle tjäna till att väcka folkskoleungdomens konstnårsanlag, det var ej för honom. Han blev borta en dag, och så kom han ej mera dit. »Trodde jag inte, att karln var galen!» sade förståndaren, då han hörde, att Molin börjat på konstakademien. Därmed var Figges litografiska bana slut.

Men ett nytt liv började för honom.

Figge gick på gatorna, klädd i svart mössa. Figge ritade antik på förmiddagarna i rök och damm, grälade med städerskorna och diskuterade konstfilosofi med kamraterna. Med långa pipor i munnen sutto de i ring kring den svarta kakelugnen, sedan professorn hade gått.

Figge studerade på museet, läste anatomi och gick på lektioner ibland — men han skämdes att springa där alltför ofta. Figge ritade perspektiv — till hus-

behov — och på examen besvarade han frågan, vilka punkter på en cirkelperiferi voro viktigast, med den upplysningen att »centrum är en ovanligt viktig punkt». Figge var med om alla pojkupptåg, trängdes för livet i »gåsburen», sjöng Faust under kvarterna, målade tavlor hemma hos sig, var konstnär och erkände inga svårigheter.

När man talade om »Figges tavla», menade man ett vårmotiv från Hagaparken. Dit hade han ställt Johannes klockstapel såsom staffage. Konstverket fann ändå ingen köpare. Då målade han om det till höst och kallade det »landskap i Småland», och då inte heller detta lyckades, gjorde han det till vinter med snö på marken och avlövade träd kring den gamla stapeln, som var sig lik i alla årstider.

Till slut skrapade han ut alltihop.

Han kom upp i modellskolan, växte till i visdom, lärde sig inse, att han ingenting kunde, var ej fullt så djärv som förr och målade inga flera landskap ifrån Småland.

Ett par vintrar gingo och ett par somrar. Så friskt och härligt, då man for bort från Stockholm, från ateljéer med mörker och kolos ut på landet. Vilket friskt sommarliv ute i naturen! Figge låg framstupa så lång han var, målade små studier i skrinlocket, gnlade skånska folkvisor och slog

takten med fötterna. Figge målade simmande ankor men blev ond, när de ej ville hålla sig stilla. Figge målade ner sig både fram och bak och fick heta »såskopp». Det var lika ärofullt som att bli kallad för kolorist. Figge hade dagar, då han alls inte målade utan bara slog dank, underhöll kamraterna, som sutto flitiga vid sina stafflier, låg på ryggen i gräset med händerna under huvudet och tittade genom lövverket upp i himmelen eller stod och hängde vid ankdammen, tittade i timal på de saftiga färgerna nere i vattnet och på gräset och växterna runt omkring.

Till dess han med ens fick ett anfall av hejdlös arbetslust och smällde upp en skiss. Det blev friskt och livligt och starkt i färgen — natur var det inte alltid och ett hastverk blev det jämt.

Det var en rolig tid.

Morgnarna i herrarnas rum, där man inte kunde vända sig utan att bli påstruken med färg och slå omkull någon butelj, som tjänade till ljusstake, aftnarnas båtfärder eller promenader, turkiska musiken, dans och lekar, improviserade fester, karnevaler och Bacchuståg med oxar, fauner och maskulina nymfer, ett ungdomsliv med sommarsol och ungdomslynne, dagar, som man genomlever endast en gång.

Figge var ett stort barn, flyktig, ombytlig, oberäknelig, ej alltför flitig. »Man är väl ingen dräng heller!» Han tyckte om skämt och galenskaper. Och ibland blev han förälskad men aldrig för längre tid än åtta dagar. Sedan nekade han till alltsamman och förklarade, att han aldrig i livet skulle göra så mera.

III.

Nu hade fyra år gått under tyst arbete, roliga upptåg, friskt kamratliv.

Så blev det vår.

Det var på konstnärsmaskeraden på Fenix.

Musiken hördes dämpad in i smårummen, där soffor och länstolar stodo tomma. Framför en solfjäder, bevakad av ett riddarsvärd, stod med händerna på ryggen en svartmålad turco, gnolande på skånska:

»Nu ä de marknad,
nu ska vi roa oss,
nu ska vi dricka
flickornas skål...»

»Hur är det med Figge?» sade en dogg i gul frack med pincené.

En röd Mefisto, som strök frodig förbi, svarade:
»Jo, han har redan deklamerat.»

Dansen slutade i samma stund, rummen fylldes

av groteska figurer, grinande masker, ett virrvarr av strålande dräkter, siden, spetsar, smycken, uppslag-na solfjädrar...

Ute i salen sjöng en kvartett »Aldrig en Iris —». Sorl och skratt, ljus och blomdoft.

Turcon gick mest för sig själv. Han var målad svart i ansiktet, med en tom fältflaska dinglande upp- och nedvänd på ryggen, i skor, som han strukit med vit oljefärg och som luktade terpentin långa vägar.

Det ena paret efter det andra passerade förbi honom. Skäggiga zigenare, clowner med svarta grodor på ryggen, strålande sydländskor, blonda sköldmör, nätta fjärilar med lätta vingar, brunstekta bajaderer, fåglar med alnslåga näbbar, narrar, zulukaffrer, sjömän, bönder, bellmansfigurer...

I en dörr tvärstannade han.

En ung flicka lutade sig i en länstol. Hon var höljd i vita, stjärnströdda draperier. Hon hade lossat sin mask för att dricka ett glas lemonad, som en sidenklädd hovman från Molières tid serverade henne. Hon höjde blicken såg på turcon en sekund och höll fram någonting emot honom. Och hennes blickar ville riktigt borra sig in i hans. Han skyndade fram, men tvärstannade skamflat, då han såg vad det var hon höll i handen.

Det var en liten magnet.

O, hur hon skrattade!

Turcon skämdes men skrattade med för sällskaps skull.

»Nästa dans?» sade han för att säga något.

»Omöjligt! Alla danser upptagna... utom damernas vals. Jag skriver upp dig till den. Vad heter du?»

»Figge», svarade han.

»Jag är lyckans fé», sade hon, slog honom lätt på axeln med sitt trollspö och skyndade bort vid sin riddares arm.

»Men, Dina...», viskade denne.

»Du har ju fått två danser, Svante, är du då inte nöjd?» frågade lyckogudinnan och fick till svar:

»Det vet du nog, att jag aldrig blir...»

»Såg du?» viskade Figge till doggen, som jämte andra kommit efter honom in i kabinettet.

Och nu följde ett lovtal över hennes skönhet, över den fina teckningen i hennes figur, över färgen på hennes hals, »så djup och så mättad — och så sann — indiskt gult och mörk kadmium och litet bleu celeste...»

»Och sån elegant penselföring», tillade Mefisto.

»Talar ni om konst, vad falls?» röt en grälsjuk sjögast och vek upp sina armar, färdig att boxas.

»Ja visst, de tala om gudinnor», upplyste en annan.

»Gudinnor!» sa Figge. »Jag ger dem så många som flyger och far! Är det för vår tid det? Jag skall måla bönder jag och feta bondpigor i träskor...»

»Du är en lättsinnig människa, Figge!»

»Ja, det är stilig», fortfor Figge. »Är det inte? Som hon satt där i hörnet — en calla bakom henne — så här, rätt upp — och stora röda blad och palmer och blommor — och alltsamman i spegeln bakom. Varför sjunger de inte där inne? Sjung om glädje och lycka, om kärlek — sjung om *min* kärlek.»

Han hade stött huvudet mot spegeln bakom soffan och såg upp mot ljusen i kronan, i det han med handen gjorde breda penseldrag i luften. »Den som finge måla sådant!»

»Seså, nu är han sentimental — snart blir han arg», viskade doggen.

»Hon dansar stilig», upplyste en.

»Så skall det vara», drömde Figge stirrande mot ljusen. »Dans och bara dans — och musik, livad musik, glad... och så hade hon små gropar i kinderna... Var inte dansen slut? Den nästa är min.»

Han rusade fram till salongens dörr. Så kom han långsamt igen med dyster uppsyn.

»De applådera, ropa på mera — de åsnorna!»

Det blev allt varmare i rummen, dansen allt ystrare. En och annan befriade sig från sin mask. Bekanta drag logo från förut oigenkänneliga skepnader, och gamla vänner, som man nyss språkat med, visade, då fodralet föll, fram ansikten, dem man aldrig i livet hade sett.

Grupper bildade sig i smårummen kring divaner, bladväxter och speglar. Sjomän och sotare talade med franska marketenterskor och norska jäntor, uppslupna pajassor, skämtade med sländor och fjärilar.

Figge hade fått fatt i lyckogudinnans trollspö. Hon skrattade och ville ha igen det, ty utan det var hennes makt ingen, och hon fick det också, ty allt böjde sig för hennes makt, och alla drogos till henne genom magneten, som hon bar vid ett pärlband om halsen.

Då hon, när nästa dans spelades upp, togs ifrån sin turco, rusade denne huvudstupa ut i förstugan, snavade och åkte med full maskin utför trappan, kom alldeles huvudyr in i toalettrummet och började av alla krafter gno sig i ansiktet med tvål och vatten och handdukar och allt, han fick tag uti.

Men maskören hade målat honom, och färgen satt fast. Han blev otålig, smorde på mastix, ryckte skägget av sig, gnuggade sig så, att han fick skråmor i ansiktet och blev svart-, vit- och rödrandig som tyska flaggan.

Det kunde inte hjälpas, han måste upp igen; hade inte tid att arbeta längre — var väl ingen dräng heller!

Under supéen kretsade han liksom många omkring henne, serverade, slog över henne ett glas vin och bad en annan ung dam om förlåtelse.

Svante Ulf presiderade vid det bord, där hon satt. Man skämtade och glädjen blev allt mera högljudd.

»Ni bor ju i samma hus som Svante?» frågade hon Figge, när hon skulle gå. »Kom då in till honom i morgon. Jag kommer dit för att se på hans skiss. — Jag har till hälften lovat att sitta modell för honom — men jag vet inte...»

Ett halvt dussin herrar stod kvar på gatan och blickade efter hennes vagnslyktor, som blevo allt otydligare i dimman. Kusken ropade »se upp» och Figge, som inte hade lust att låta köra över sig, då hon inte var med, beslöt att glömma henne och gå upp igen i våningen.

»Skål, Mancke! Du talar som en häst!» hördes

från de inre rummen. Så klang av glas och Ulfs röst:

»Nu ska vi ha roligt — mina herrar — håll käft; jag begär ordet...»

Danssalen var nu tom och mörk. Mefisto spatserade ensam där och sjöng med melankolisk bas:

»Och nu är det jag som bjuder
dig bågarn tömma...»

»Jag vill äta mat», sade Figge plötsligt. Det var som om han vaknat. »Jag har inte fått en bit mat på hela aftonen. Har betalt min biljett, har jag inte? Och inte fått en bit. Bordet gick undan just när jag kom. Oförskämt, va?»

Figge var nu i ett annat stadium än nyss, när han kände sig poetisk. Han glömde sin längtan efter mat, gick ut i den mörka salen, fick Mefisto under armen och talade om för honom i förtroende, att när han dansade med *henne* så var det »precis som upp psaltare och harpa». Och så gick han utan någon vidare förklaring.

Han saknade sin fez, ropade efter den och talade om för sig själv, att han tänkte sätta sig i en soffa och vänta på, att han skulle hitta den.

Ett och annat ljus brann ännu och lyste svagt över

tappade dansprogram, vissna blommor och avrivna tyllremсор, som hakat sig fast vid någon stadig bordsfot.

Och då han en stund väsnats om sin bortkomna fez, försvann han spårlöst utan att vidare bry sig om den. I sina röda zuavbyxor, spatserade han utför Drottninggatan raka vägen hem, pratande franska med dem han mötte, kryssade uppför sina trappor, hittade verkligen rätt på sitt nyckelhål, tände ett ostadigt ljus, gick ett par varv omkring rummet med staken högt lyftad i ena handen och sina skor i den andra.

»Figge är kär!» sade han slutligen i sin allvarligaste baston. Så ställde han skorna försiktigt ned på bordet och slängde ljuset i en vrå bland gamla dukar och uttjänta färgtuber. Och så slog han ut hela tvättkannen i hörnet. Tänk, om han ställt till eldsvåda, jo, det fattades bara det.

IV.

»Ticketicketack, mitt hjärta slår,
när flickan fyller sina femton år...»

gnolade Figge. Det var medan han klädde på sig morgonen efter maskeraden.

Han hade fått sig ett rum i samma hus, där Ulfs ateljé var. Där hade Figge en omgivning, som just passade honom, och bullret och stimmet, som andra klagade över, tyckte han var stiltigt.

Där fanns nämligen litet av varje i huset, där var föreningar, verkstäder, tvättinrättning, bönesalar, nykterhetsvärdshus, allting.

I de trånga korridorerna och de branta trapporna var dagen om ett oupphörligt springande; där synes svettiga, kolossala strykerskor och skinande feta köksor, kladdiga målargesäller med överfulla pytsar, handfasta arbetare och magra, svartklädda spöken med dyster uppsyn. Dit gingo långa rader av folk,

mest kvinnor, för att åhöra positivistiska föredrag i salen A och missionsbön i salen B, medan salen C inrymde ett svedenborgianskt sällskap och om kvällarna tjänade till ballokal för föreningen Muntergökarna, som gjorde skäl för sitt namn och där man dansade om nätterna, så att hela huset skakade.

Figge bodde i översta våningen i ett litet rum, där allting var snett, väggar och tak och golv, där alla möblerna sågo ut, som ville de taga i ring och roa sig på egen hand och där det inte var ordning på någonting.

Halvfärdiga kolteckningar hängde på väggarna, man stupade omkull över studieramar och dukar, bord och stolar voro fullsatta med oljeflaskor, cigarrlådor med färgtuber uti, tomma tändsticksaskar och kringströdda tändstickor. Ur en klädkorg titade linnekläder, kragar, penslar och färgtrasor fram jämte en gammal hatt och en sidenrock med guldbroderier. Det ena fönstret doldes av en gammal pläd, som skenbart uppbars av en dödskalle med pincené — framför det andra stod pristavlan på ett nedmålat staffli.

Figge höll nämligen på att måla prisämnet för året. Det gjorde Svante också.

Inne hos honom var fint och smakfullt. Han hade inte sina saker huller om buller i en klädkorg.

Han hade blommor, byster, en gammal gobelin och en stor imiterad dito, som föreställde ett bacchantåg, målat av Figge och upptagande hela väggen. Där funnos vidare gamla stolar med rött sammet, en modern divan och en gitarr, som alltid låg framme och alltid var i vägen, då någon skulle sätta sig.

Figge och Svante voro fortfarande goda vänner, fast de voro så olika, som två människor kunna vara.

Svante var smålänning. Han hade arbetet sig fram, var den mest exemplariska akademieleev som funnits på långa tider, outtröttlig och flitig — och alltid färdig med sina arbeten på föreskriven tid.

De första åren hade hans kamrater inte varit så artiga just, när det gällde att bedöma hans studier. Kamraternas kritik är alltid den värsta. Men han lät sig icke bekomma. Och hur han knogade år efter år, så blev han en av de mera bemärkta eleverna, fick en hundralapp i drickspengar på högtidsdagen och fick sälja akvareller på 'nordisk konst'.

Sade någon numera att det han målade inte var bra, så blev han på fullaste allvar stött och kunde då vara vresig och tjurig i månadtal, tråkig för sig själv och andra och svår att blidka.

Han talade gärna om vad den eller den sagt om

hans arbeten. »Boklund var litet stram, men det gav sig, när han fick se mina studier...»

I allmänhet var han ändå ganska omtyckt. Han sjöng första bas i kvartetten, han kunde vara rolig och glad, när han ville, och han hade oftast en tia till överlopps, när någon av kamraterna behövde den.

Själv stod han sig gott. Han hade fått sina bekantskaper och förstod att odla dem. Han var en högst ovanligt belevad ung man, när han uppträdde i förnäma hus. Varken påflugnen eller krypande, men frispråkig och ungdomsdjäv — och höll sig alltid inom behöriga gränser.

I lag med kamraterna hade han mycket radikala åsikter. Det var en tid, då han gärna höll tal om ungdomens rätt och snillets gentemot en dum filistervärld. Det var tal, som alltid slog an — men själv ledsnade han snart på dem.

Det var noga taget Stens inflytande, som dikterat dessa tal. Sten var ofta tredje man uppe på Ulfs ateljé.

Han var stockholmare, hade skrivit en bok och höll på med den andra. En inbunden natur, ytterst svår att komma underfund med. Satt mest och teg eller talade om saker, som andra misstänkte voro honom ganska likgiltiga.

Men ibland stack ungdomssinnet fram och då blev han färdig till vilka galna tilltag som helst. Han och Figge passade rätt bra ihop. När Sten var vid sitt uppsluppna lynne, voro de lika levnadsfriska båda två, och då strövade de långa vägar utåt landet, pratande dumheter men njutande av sin frihet. Dessemellan förde Figge ordet ensam. Sten hade haft framgång. Han var retlig, ärelysten och miss-tänksam. I att hoppas mycket av framtiden tävlade han med Ulf. Och bland kamrater, som kände honom och som han ej behövde genera sig för, trivdes han gott.

Ulf syntes mycket ute på kaféer och teatrar i sällskap med löjtnanter och grosshandlare. Han hade tre elever, som tecknade gips och målade akvarell på ateljén, och i tidningarna fick han ett par gånger läsa att han var en lovande ung konstnär, av vilken fosterlandet kunde vänta ganska mycket.

Av Figge kunde fosterlandet visst inte vänta just någonting. »Jag kan ingenting, duger till ingenting, men det gör ingenting —»

Figge hade många minnen gemensamma med sin vän. Det var Ulf som en gång kommit upp med förslaget att akademien borde ha en fana. Han hade hållit tal om kamratanda och sammanhållning

och till slut hade han frågat direktören om vad han tänkte.

»Ja, det är ju vackert», sade denne. »Det är det visst det, men jag förstår inte, när ni ska använda den där fanan.»

Det hade Ulf alls inte tänkt på. Men den gången räddades han av Figge, som var till hands och med en liten bugning svarade: »Jo, vid festliga tillfällen... till exempel när vi följer professorerna till graven...»

Svante liksom Sten beundrade Figges otaliga infall och hade ständigt roligt åt honom. Figge gick omkring, gnlade på sina skånska visor, var alltid vid bästa lynne, när han var utan pengar, och blev regelbundet förargad, var gång han fick sitt »rek», ty då skulle alla små skulder betalas, och vad i all världen skulle han, sen det var undangjort, göra med resten?

Han låg filosoferande i Apemanns soffa, rökte hans cigarrer, språkade och småsjöng och fann sig hemmastadd i hans trevliga ateljé. Svante stod och målade, flitig som alltid, ordentligt och fint. Figge såg på och gav ibland ett råd, mot vilket den andre hade många ord att invända, men som han likväl i all tysthet följde till slut. Och då Figge legat sig trött, så fick han ögonen på en dukbit eller ett

akvarellblock, och han for upp och satte sig att leka ihop en liten färgrik, levnadslustig skiss, humoristisk, bisarr men stilfull.

Han målade aftonstämningar som han påstod vara som om Jules Breton hade gjort dem; han målade à la Millet och à la Fortuny. Och för ombytes skull målade han ibland »som en av de gamla mästarna», såg genom handen eller stående på huvudet på sin experiment och sade: »Hör du, Apemann».

»Vad vill du?»

Figge ville bara ge luft åt sina känslor. Han sade: »Vad man är för ett snille, du!» Och en stund efteråt blev han förargad och svor heligt att måla natur och ingenting annat än natur och aldrig apa efter någon.

»Håll ord med det», sade Ulf.

Nu trodde många, att han i år skulle få medaljen, i synnerhet sedan en av professorerna, som varit uppe och sett på pristavlan, gått ifrån honom med orden: »Jag gratulerar!»

Figge var vresig sedan professorn gått.

»Gratulerar! Är karlen dum? Det är ju bara skräp, det här, ser han inte det?»

Han kom in till Apemann, gick runt omkring med händerna i kavajfickorna, sparkade på allt, som var

i vägen, slog ut en oljeflaska, så att det blev en strålande och glänsande våt sol mitt på golvet, och stack i luften med en värja. Så råkade han att rispa upp en studie med den. »Det är också ett dumt ämne, de ha givit oss», ropade han då och kastade bort värjan.

»Vad tycker du? Gustaf Adolf var en mycket tarvlig kung, var han inte? Inte alls pittoresk, bara kyller och grått — och tjock och fet och religiös, puh! Nej, tacka vet jag Erik den fjortonde, det var en snobbig kung — siden och mårdpälsar, båtfärder i månsken, rött skägg som jag — pin vräkigt! — Jag skall måla honom, ska du se, när han...»

Så följde stora penseldrag i luften. Figge målade allra bäst i luften. Och det dåliga lynnet var genast borta.

Han trallade på sin visa: »För flickor vill jag varna, ty falsk är varje mö», till dess han frågade Ulf om de inte skulle gå ut och äta mat. Alltid hågad för att äta — »man är väl inte skåning för ro skull».

Svante Ulf hade även tid till annat än arbete. Han syntes ständigt ute i damsällskap, var »du» med flertalet av akademiens elever, kände alla »matnyttiga» familjer i staden, var oupphörligt bortbju-

den, var älskvärd och omtyckt och van att bli föremål för skvaller och små historier.

Det var redan tre år, sedan ryktet först kom ut, att han såg med kärliga ögon på fröken Dina, maskeradens gudinna. De hade varit tillsammans på landet, där hon målade för honom, — men naturligtvis inte för att lära sig den konsten. De trivdes gott i varandras sällskap. Han glömde sig i timal kvar vid hennes staffli, talade med sin elev om annat än om hennes konst, och — *det* var det allra mest komprometterande — bar hennes målarskrin, då de följdes åt. Och fast man ibland långa tider ej hörde av detta skvaller, så dog det likväl aldrig helt och hållet. Sedan Dina blivit elev vid akademien, syntes hon ofta ute i Ulfs sällskap och språkade med honom förtroligt och obesvärat som med en gammal vän.

Han log överlägset åt det halva dussin smågossar som sprang efter Dina, akademiens sol, och ständigt voro i vägen för varandra. Han visste att han hade intet att frukta, och att de båda voro oegennyttiga vänner och ingenting annat. Men på maskeraden, då han såg henne vid Figges arm, kände han på en gång en slags harm mot denne — och då hade han likväl särskilda skäl att vara nöjd, ty hon hade ju givit honom ett halvt löfte

att sitta modell som Ebba Brahe, och hon skulle komma upp på hans atelier redan följande dag för att se på tavlan.

Den dagen var Figge uppe oförsvarligt tidigt, han som eljest aldrig vaknade förr, än han ätit mat och rökt en cigarr. Han var regelbundet vid dåligt lynne var morgon och den, som vågade väcka honom i otid, kunde vara säker på att få innehållet av ett vattenglas efter sig, så snart han vände ryggen till. Det fanns många roliga historier om Figges morgonlynne.

Men i dag var han tidigt uppe, gned sig blank i ansiktet för att få bort den sista återstoden av den fördömda svärtan från maskeradens, visslade, vred upp båda mustascherna, så att de pekade glatt mot skyn, borstade ursinnigt sitt hår, som ej ville ligga ned, emedan det varit bränt kvällen förut, klädde sig i »familjerock» och hängde på sig klockkedjan, som bar en nyckel i stället för klocka. Vad skulle han med klocka? Den visade alltid mycket för tidigt. Och — »man är väl ingen dräng heller».

»I dag skall jag inte göra ett dj—a dugg», lovade han sig själv, där han gick omkring i sitt vingliga och sneda rum.

Tiden blev lång. Han kunde ha låtit bli att stiga upp. Hon låg nog och sov ännu, han kunde ha gjort

detsamma, om han varit förständig, men det var just, vad han inte var.

Han fick fatt i en gratoir och skrapade ut Gustaf Adolfs huvud från sin pristavla för att ha något att göra. Torkade av den sega färgen med sin näsduk, tittade sedan ut genom fönstret och gjorde den iakttagelsen, att Adolf Fredriks kyrktorn inte stod riktigt sant i färgen. »Det står ju alldeles för hårt emot luften, vet jag.»

Så drog han sig till minnes, att det förgått en lång tid, sedan han sist lät gumman mor nere i Skånör höra av honom. Och han satte sig att skriva brev.

Han började med »*Snälla mora!*», satt sedan och bet i pennskaftet, ritade ornament i papperets hörn, — en glad gris som kom skumpande med ett brev i munnen, kunde omöjligt hitta på något att berätta och inskränkte sig slutligen till att pränta dit orden:

Mera nästa gång!

Din vän

FIGGE.

Så vek han ihop brevet, och så rev han sönder det.

Varpå brevskrivningen var undangjord för den gången.

Slutligen hamnade han hos Ulf, som just stigit upp. Han hjälpte Apemann med hans frukost. »Sillsalat är gott. Tag för dig, gamla Apemann! Du kan väl säga flitig, när *sill sa' lat*.»

Den vitsen var så stark, att Svante för att skölja ner den måste på huvudet ner i vinskåpet för att fånga upp en butelj.

»Det ena korkade ovanpå det andra. Skål, Figge, bliv alltid dig lik!»

»Var lugn för det», sa Figge.

Men Figge hade ändå ingen ro. Han måste gå in till sig själv.

»Adjö med dig. Jag tittar väl in litet längre frampå dagen.»

Men i stället för att gå in till sig spatserade han upp på övre vinden. Där klängde han upp för en stege och stack ut huvudet genom en lucka i plåttaket. Nu såg han torget långt nedanför med smått folk som krälade där nere. Men den han sökte, såg han ej en skymt av.

Fick han inte titta efter, vem han ville, vad? Han höjde sig på armarna, han fick upp benen också genom luckan, och nu satt han på taket blickande över hundra andra tak, över legioner av skor-

stenar med utsvävande pipor av alla fasoner. Han nickade åt en sotarpojke, som sjöng av full hals och viftade med mössan till den högt uppsatte Figge.

Där kom hon! Han reste sig upp, så att han kom att stå rak lång och smal som en skorstens-pipa. Då förlorade han fotfästet, åkte utför det hala taket, hade ändå tid att tänka: »så där ja, alltid en målare mindre». Kom så lyckligen ut på en vindskupa, som ställt sig i hans väg, hakade sig fast där och tittade sig försiktigt om. Nej, det var ju inte hon; han hade sett galet.

Han kröp vackert ned genom luckan, gick in till sig och borstade sin familjerock.

Om hon glömt att komma! Om hon var trött och låg hemma och sov!

Med dessa tankar gick Figge ut för att möta henne. Han gick otaliga varv fram och åter på torget, han såg upp till taket, där han nyss suttit uppkrupen, och undrade om han stått mycket mörk mot den klara luften.

Tänk, om han ramlat ned och brutit nacken av sig! Buh, då hade han allt haft det drygt nu.

En evighet förgick. Han såg in genom alla bod-fönster, betraktade sin egen bild i glaset, mumlade: »fin karl, pin snobbig», skruvade upp mustascherna,

fann att hans halsduk var ful, att han borde köpa en ny. Han räknade sin kassa, där fanns tre »middagskrischor». Då såg han henne komma borta i hörnet.

Figge in i boden, snavade över tröskeln och flög huvudstupa rätt på disken.

»En röd halsduk!» skrek han till gossen, som stod där bakom, och med ett enda ryck drog han av sig sin gamla och slängde den i ett hörn.

Röda halsdukar lades fram.

»Duger inte! Den skall vara kallare i färgen.»

Gossen plirade på Figge och förstod inte vad han menade. »Jag skall säga till åt min principal.»

»Gör det», sade Figge. »Gå efter överkyparen, men skynda.»

Överkyparen! Pojken stirrade med stora ögon. Figge märkte, att han pratat i vädret, och rättade sig.

»Jag menar — jag menar den, som är styvast!»

Den, »som var styvast», kom, och Figge fick sin halsduk och rusade ut.

»Den där var visst inte riktigt frisk», hörde han bakom sig.

Nu hade Dina hunnit passera förbi. »Ja, är jag inte ett nötkreatur?» frågade Figge sig själv. »Vad hade jag inne i den där boden att göra?» Nu hade

han förspillt tillfället. Han travade hem något slokörad, hoppade över en tvättså, som kom buren på en stång, och som bärerskorna förskräckta släppte ned på gatan, så att botten skrack, borrade sig sedan genom en hop nykyrkliga män och kvinnor, som fyllde hans gård, och förföljdes upp för trappan av två yrvakna »muntergökar», som ville ha sillfrukost. Så lugnade han sig inne hos sig en stund — nu hade han ingen brådska längre. Och trädde därefter allvarsam och med värdighet in i Ulfs atelier.

Där stod Dina, iklädd Ebba Brahes dräkt, som Ulf låtit göra för sin tavla.

»Tack för i går. Var det inte roligt?»

Figge stod bakom Svante och såg på den gullockiga flickan, som stigit upp på modellbordet med en stor spetskrage om halsen. Han visste inte riktigt, vad han skulle taga sig till, han pratade om masker och dräkter med Dina och hennes kamrat, som tjänstgjorde såsom förkläde, han knäppte på gitarren, talade om moder, om dalkullornas sätt att bära sina ungar på ryggen, om att flickor i Skåne kallades för »däkor». Han bläddrade i ett verk om historiska dräkter, och fann det underligt, att sjuttonde århundradet kunde vara precis detsamma som adertonde seklet. Han talade om att fara ut till Skokloster för att »ta litet färg» till interiören på sin

pristavla. Och då Dina yttrade, att ställets ägare kanhända ej ville ha några objudna gäster i sina rum, sa Figge: »Åh, jag skall torka mig om fötterna», och så skrapade han på golvet med sina sulor.

Flickorna skrattade. Figge blev allt mera livad och allt mera oberäknelig, sade de mest omöjliga kvickheter, sjöng skånska visor och bellmanssånger till gitarren.

Ulf började teckna in figuren på sin tavla med ett par streck. Bjöd sedan på vin och lät gästerna se på allt, vad han hade i ateliern, konst saker, teckningar, planschverk och gamla studier. Där kom fram ett landskap i mulen stämning, på vars himmel Figge målat en lucka, genom vilken en ljus vårhimmel syntes, och en aftonstämning med långa, raka moln. På dem hade Figge satt ett långt järnvägståg, som blev allt mindre och mindre och småningom övergick till råttor som höllo varann i svansarna.

Damerna skrattade åt allt och hade hjärtans roligt. Ulf skrattade med. Så upplagd hade han aldrig sett Figge.

Då herrarna blivit ensamma, talade Figge om Dina och Ulf om sin tavla.

V.

Kanske var det brådskan och oron för prisämnet, som gjorde Ulf retlig, nervös och tystare än förr.

Figge däremot spatserade på gatorna med uppåttekande mustascher, fin och elegant, »gentil karl, som hade snobbnat till på vårsidan». Hans vägar förde honom numera till trakter av staden, där man förut ej plägat se honom, och mycket ofta råkade han vid dessa irrfärder händelsevis fröken Dina. Då bar det av utåt Skeppsholmen eller långt bort åt Djurgården. Det var vår, vägarna voro torra, och litet grönt började skymta fram bland allt grått och brunt från fjolåret. Figge var angenäm, talade i ämnen som intresserade henne, om böcker, som han aldrig läst, och ställen, där han inte varit, men allra mest om konst, skisser och motiv.

Men att måla tycktes han ha totalt ledsnat på. »Tavlor, det är det tråkigaste som finns. Är det

inte? De ä bra dumma, som köpa tavlor — men de som inte köpa ä ändå dummare förstås. Nej, vet ni vad, jag tänker bli bagare, det är ett nyttigt yrke — och så pittoreskt se'n. Tänk er de vita figurerna om natten — och stora ugnar, som det lyser ur. Och det är ett yrke som man lever på. Tänk så mycket bröd! Min hustru skall kunna baka skånska limpor — men det är väl ingen, som vill ha mig, — va?» Det sista sagt med en sidoblick på Dina.

Så satte de sig ned i gräset, han ryckte av sig en manschett, som han kastade på marken för att jämföra den vita färgen med det omgivande landskapet, och han småsjöng sina visor på skånskt mål, melankoliska och på samma gång roliga visor, trohjärtade och enkla.

De två möttes allt oftare, och från att stanna och spela överraskade. — »Se, herr Molin, är ni ute; jag trodde, ni målade på er tavla . . .» — »Nej, jag var inte hågad i dag, det var så vackert väder —», så bestämde de, när de skildes, tiden för nästa promenad, och de fortsatte då, där samtalet avstannat sist.

Bäst det var, dök Ulf helt oväntat fram, hälsade lugn som alltid och utan att visa någon överraskning, — »är ni ute och går?» — — och följde sedan

naturligtvis med dem. Figge pratade som vanligt. Dina var skämtsam, talade med Svante om Figges egenskaper, liksom hon plögade tala med denne om Svantes, alltid utan att vredgas över hans efterhängsenhet.

Snart sagt, varenda gång de voro ute kom Ulf vädrande. Han dök upp bakom buskar, kom fram om hörn, ur portar, var närvarande allestädes, dit slumpen förde Dina och Figge. Denne märkte, hur Apemann blev allt tystare och mera tvär, där han kom spårande.

Då de råkades, hade de alltid Dina emellan sig. Dessemellan målade de var på sitt håll.

Men Figges arbete bestod numera till största delen uti att han satt med cigarr i munnen och paletten i hand framför sin tavla.

Det dugde inte alls på det sättet, han fick en ny idé och började att ändra om hela kompositionen. Men han kunde inte arbeta som förr och han tänkte på allt annat, utom på färger och palett. Han kände också, att det kommit något mellan honom och Ulf och han blev vid dåligt lynne, när han tänkte på, att *han* kanhända varit orsak till den kallsinnighet, Ulf visade allt tydligare för varje dag. De båda, som hade så mycket gemensamt, skulle de nu gå och se snett på varandra utan orsak,

utan minska skäl. Figge ämnade alls icke gå honom i vägen, han ville foga sig efter gamle Apemann i allt vad denne kunde begära, — utom naturligtvis i att bryta bekantskapen med Dina, ty att göra det skulle ju vara en dumhet och ingenting annat. Skulle han inte ens få tala med henne för Ulf skull? Aldrig hade denne förr pläгат se dyster ut, då hon sällskapade med andra. »Följ med henne du, så slipper jag», hade han mera än en gång yttrat.

Men ibland kom det över Figge en känsla av, att han i själva verket kände sin vän bra litet, och numera skämdes han nästan att kalla honom för Apemann.

Det knackade på Figges dörr. Han stod framför sitt staffli. Svante kom in.

»Vet du vad?» ropade Figge genast emot honom.

»Nej», sade den andre.

»Jo, jag skall börja måla akvarell — för det här, det går inte.»

Varpå han med en förtvivilans rörelse kastade penslarna i ett hörn och slängde paletten långt fram på golvet, så att oljan från »såskopparna» stänkte omkring.

Ulf drog ej en gång på munnen. Och Figge satt

och stirrade på sin ofärdiga tavla, satt med rakt utsträckta ben och armarna i sidorna.

Svante hade kommit för att få låna en tub krem-servitt. Det var söndag, han kunde inte komma åt att få köpa någon. Medan Figge grävde efter fär- gen i klädkorgen bland löskragar, fäktmasker, klä- der och skisser, kom Ulf närmare och kunde inte undvika att se på tavlan, som stod framme och obetäckt.

»Det blåa draperiet bakom Ebbas huvud gör gott, vad?» ropade Figges röst ur klädkorgen.

Ulf medgav detta. Så fick han tuben och ämnade gå, utan att, som han förr alltid plägat, slå sig ned i den sneda soffan för att språka bort en stund.

»Hör du Ape...», ropade Figge och kom efter honom. Ulf stannade. »Är du förargad på mig?» frågade Figge.

»Det vet jag inte av», svarade Svante så likgiltigt han kunde, men utan att vända sig om.

»I fall du vore det», sade Figge litet tveksamt, »så skall jag säga dig, att du alls inte har något skäl till'et.» Ulf vred dörrlåset fram och tillbaka. —

»Det var ett besynnerligt infall! — Har jag sagt ett ord, som kommer dig att tro något sådant?» frågade han efter en stund.

»Ne—ej», medgav Figge. »Det är just det dum-

ma, att du inte sagt ett ord. Ser du, jag tycker, att vi... två gamla prissar, som vi... Inte borde vi låta något komma emellan oss inte.»

Ulf sade ett ord om, att han av naturen *var* misstänksam och att han inte kunde hjälpa det.

Nej, han skulle in och måla. Han hade brått.
»Adjö med dig!»

Han vände sig om och tog Figge i hand.

»Tro inte det», sade han.

Där stod Figge kvar, ond på sig själv, för att han ej talat ut. Han hade ämnat säga sin gamle Apemann hur liten grund denne hade för sina misstankar, hur hjärtligt Figge önskade honom lycka och framgång i allt, ja, i *allt*, att han vore i stånd att offra vad som helst för honom, Dinas vänskap, priset, som han var säker om, medaljen...

Kanske ändå inte medaljen. På den berodde flera år av hans liv, med den följde stipendier, resor, studier i utlandet.

Det var kvavt där inne. Han kunde inte måla, han måste ut och gå. Vad brydde han sig om Dina, hon var en vacker flicka, men om det förargade Apeman... Han skulle undvika henne, åtminstone då Svante såg dem. Och för övrigt så varade det ju aldrig mer än åtta dagar.

Av gammal vana hade Figge, medan han reson-

nerade så, slagit in på den vanliga gatan, som förde till hennes port. Han hade talat en gång om den osynliga orsaken till att han blivit artist, och hon hade frågat, vilken den osynliga orsaken var till att han gick så mycket och promenerade på gatorna. »Den orsaken är just inte osynlig», hade han då sagt. Det gick han och log åt nu, och visslade och kände sig nöjd och belåten — i synnerhet, då hon kom ut ur sin port, strålande och glad.

»Så roligt, att ni kom. Nu ska vi gå ut och ha roligt, gräsligt roligt, icke sant?»

Figge försökte att vara allvarsam, talade om tavlor och rosor. Han skulle fara till Paris, så fort han fick pengar. Dina såg, hur rak och ordentlig han gick med händerna på ryggen och blicken riktad rätt framåt. Hon ledde som vanligt samtalet över till honom själv och hans egenskaper, och var gång han sökte slingra sig undan, blev han oemotståndligt driven tillbaka till det, hon ville tala om. Hon retade honom, hon pratade i ömtåliga ämnen med sådan lätthet, som vore frågan om det enklaste i världen, hon talade om sin barndom, berättade om hur förständig och allvarsam hon varit, när hon var fjorton, femton år. Och Figge avbröt henne med orden: »Ja, för så länge sen!»

Båda skrattade. Figges alla goda föresatser flögo

med ens sin kos, och han blev den gamle, den roliga, den riktiga Figge igen, som oberäknelig hoppade från det ena ämnet till det andra. De skämtade som två barn och hade hjärtans roligt, och då han lämnade henne vid hennes port, var han gladare, än han varit på långa tider. Han gick gatan fram, gno-lande:

»För Karna ho ä mi
för si ja tycker om'na, ...»

Han träffade ett par kamrater, for med dem ut till Djurgården, åt sexa och drack punsch, slog kullerbyttor i kägelbanan, var uppsluppen som förr i tiden, då de voro ute på landskapsskolan, sjöng gluntar och försäkrade högtidligen, att så hade han inte skrattat, »nej, inte sen hans pappa dog».

»Ja, blir man inte målare, så har man åtminstone haft roligt, det har jag sagt förr.»

Den aftonen hade han inte träffat på Ulf, fastän han anat dennes närvaro bakom varje hörn, vart träd, och han hade ej heller sett honom komma och utan att nalkas dem vända om helt tyst, något som hänt ett par gånger.

Nej, Ulf hade ej tid att promenera den kvällen. Han hade stannat framför sin pristavla. Den var nu noga studerad och samvetsgrant utförd alltigenom.

Men nu, då han sett Figges slarviga utkast, fann han den vara en teaterscen med nutidsmänniskor, klädda i teaterkostymer, som alls ej passade dem. Han hade uttryck i sin komposition och tanke, han hade siden, pälsverk och lutan och gyllenläder och en gammal golvmatta, men det var ändå inte så, han ville ha det. Det förtröt honom, att Figge hade fått en så stilfull fast enkel prägel över sin »Gustaf Adolf och Ebba Brahe». Hans egen färg var svag och entonig. Det var en god tanke hos Figge med det djupblå draperiet, som gjorde en glänsande effekt bland alla de varma färgerna och som mäktigt framhöll Ebbas ljuslockiga huvud. Den färgen skulle han för övrigt nog själv funnit, även om han aldrig sett Figges tavla.

Han måste se, hur det skulle taga sig ut på hans duk. Han satte dit ett par blåa klickar. De gjorde gott, mycket gott, de friskade upp det hela. Det var omöjligt, alldeles omöjligt, att ha en annan färg där än blått, det kunde ju en blind se. Att sätta dit en röd gyllenladersvägg, som han haft förut, vore att förstöra hela tavlan. Han hade inte heller varit nöjd med sin färg någonsin.

Han sökte rätt på ett par alnar blått siden, hängde upp dem på skärmen och började att efter dem måla dit ett draperi.

Det var Figges idé, det var sant. Men var han skyldig Figge något? De kunde just anse sig kvitt. Figge hade stulit Dinas vänskap från honom. Dina hade på sista tiden blivit kokett, hon retade honom, det hade hon förr aldrig vågat, hon sände honom på ärenden, liksom hon plägade skicka sina uppvaktande antikelever, hon skrattade grymt åt hans trumpna likbjudarmin och talade ej så hänsynsfullt som förr, då hon liksom alla andra flickor hade så storartade föreställningar om honom.

Inte för att han var så oskiljaktigt fästad vid henne, nej bevars, men han var ovan att möta hinder, att bli undanskynd, var inte van att vara femte hjulet under en vagn, som rymde två. Inte rörde det honom, om Dina uppmuntrade, han var icke förlovad med henne, men hon borde i alla fall akta sig för att bryta en så prövad vänskap som hans. För övrigt lekte hon endast med Figge, såg han inte det? Hon lekte ju med alla, det hade hon ständigt gjort, hon visste att förvrida huvudet på vem som kom i närheten av hennes strålande ögon. Ty vacker var hon, vackrare nu än någonsin. »Alla flickor sötna till på vårsidan», plägade Figge säga. Men inte behövde han gå och bli kär i henne för det. En kär konstnär är väl det onyttigaste djur i ska-

pelsen. Gör ingen nytta, slösar bor sin dag, sina år — ty det kan räcka länge, det ha vi sett — blir tråkig och omöjlig för världen, går som en fångvaktare och bevakar sitt föremål försummar sina arbeten. Och hon, kunde hon ha någon tillfredsställelse av att veta, att hennes koketteri var orsaken till hans overksamhet? Det var Svantes plikt att säga det åt henne.

Och det gjorde han också första gången de råkades. Då talade han ut allt, vad han hade på hjärtat, blev ivrig och sade kanske för mycket.

Man började dra öronen åt sig, man talade verkligen i föga passande ordalag om fröken Dina. Hon hade också varit bra oförsiktig, det kunde hon inte neka till. Hon ställde sig som en skottavla för hela världen. Hon var firad och bortskämd och hade större rättigheter än andra, det var sant, men hon missbrukade detta företräde, då hon lät var pojkalp tro, att hon särskilt utmärkte honom. Hon plögade aldrig dölja, hur bra hon tyckte om än den ena och än den andra. Nå ja, det gjorde ju i själva verket ingenting. Han förstod, att hon inte menade precis, vad hon sade, men i alla fall insåg hon väl, att det var föga roligt att höra sådant. Allt det där sade han till henne i egenskap av en gammal vän, och just för att han skattade henne så högt

vågade han säga det. Hon skulle säkert inse det verkliga skälet, som satt hans tunga i gång.

Han hade talat sig varm. Dina såg med vidöppna ögon på honom, och kanske insåg hon det verkliga skälet. Då han slutat satt hon och ritade med sin parasollkäpp i sanden utan att synas håga att säga något, och han började efter en stund att tala om sin pristavla för att ej vara tyst.

VI.

Efter den förskräckligt roliga kväll, då Figge skrattat så som han ej gjort »sedan hans far dog», blev han allt mera orolig och nervös. Han målade, skrapade och förstörde, vad han fått färdigt, och målade om det igen. Tavlan blev ljus och behaglig och läckert gjord, men skisserad och föga studerad.

Han undvek kamraterna och gjorde ej något försök att närma sig Ulf för att få tala ut med honom.

Någon gång kom han helt oväntat på besök till en yrkesbroder. Så bultade han en morgon klockan sex på vännen Manckes dörr. Mancke var djurmålare, svärmade för doggar — det var han, som varit doggen på maskeraden — och levde för närvarande på hoppet, att Figge skulle få kungliga medaljen på högtidsdagen. I så fall hade denne på

förhand lovat honom en »snobbig» middag på Hasselbacken.

Figge trummade på Manckes dörr, slapp in och sade, som han plögade säga till Mancke:

»God morgon, bror, — hur mår din hund?»

»Tack bra du, hur mår du själv?» svarade Mancke yrvaken.

Figge slog sig ned, drack vatten och talade om, att han kom från Karlberg, dit han promenerat på morgonkvisten.

»Var du på spår efter någon stilig dogg?» frågade Mancke.

»Jag har gjort upp vinlistan till den där middagen», sade han efter en stund, då intet svar följde på den frågan.

»Tack, *lille* bror!» sade Figge och så blev det tyst igen, tills han fortfor:

»Jag tänker hoppa i Norrström. Vad skall jag leva för? Duger till ingenting. Adjö med dig!»

Mancke gick och lade sig igen, utan att inse någon orsak till det tidiga besöket. Någon sådan visste ej heller Figge av. —

Och ibland kom han upp till Sten, men denne satt och skrev på en pjes och var tankspridd och omöjlig. Och då hände det att såväl värd som gäst

blev sittande i egna tankar glömmande den andre. Tills Figge steg upp och sade adjö.

Den dagen, då tavlorna skulle föras till akademien, sade Ulf till Figge:

»Vet du vad? Det var absolut nödvändigt för mig att sätta ett blått draperi bakom min Ebba Brahe.»

»Gärna för mig», svarade Figge. Han kastade en blick på Ulfs tavla, som bars över gården. Han kände knappast igen den, så mycket hade den blivit förändrad och förbättrad på de sista veckorna.

Figge lät även bära upp sin tavla till stora salen. Där drevo alla kamraterna sysslolösa omkring, skockande sig framför varje nytt arbete som kom, och hade kritiken färdig på förhand. Där gingo alla utställarna, nervösa, bleka, utarbetade och med spetsade öron för att höra berömmet eller anmärkningarna.

Alla voro glada, att de äntligen fått lämna sina arbeten ifrån sig och sluppo tänka på dem, alla utom Figge, som nu ångrade, att han ställt ut sitt, och som i sista stunden skrapade i den halvtorra färgen och suddade med fingrarna i sina draperier.

»Medaljen, sade man! Ge medaljen för det här! Kanske också köpa eländet!»

Han blev allvarsamt ond, då någon berömde hans tavla, men det hände numera sällan.

Rykten började kretsa omkring, rykten, som i förstone ingen trodde på. En av lärarna hade sagt, att man skulle komma att förundra sig över utfallet av prisen detta år. Man viskade, att Ulf skulle få medaljen. Om Figge visste man ingenting, men som det var en känd sak, att han målade mycket bättre än den andra, så tog litet var för givet, att även han skulle bli högtidsdagens hjälte, oberäknat pristavlornas inbördes värde.

Men Mancke började i tysthet undra hur det skulle gå med den där middagen. —

Rann så den fjortonde maj upp med värme och vackert väder, som bådade gott för kvällen, då hela »kårandan» skulle ut till Nacka.

I skolrummen samlades eleverna. Där satt man mellan nedrökta gamla gipser och oljiga lampor och hängde i fönsterna och såg, hur de voro inne hos portvakten och fingo på sig uniformen och trekantiga hatten, som de inte ville gå med på gatorna, och huru de sedan med värja och ordnar vandrade tvärs över gården. Då hittade en uppfinningsrik framtidsman på att hålla en generalrepetition här nere, medan man väntade på det, som komma skulle där uppe.

Han slog sig allvarlig och högtidlig ned på modellbordet, höll inledningstalet framkallade därpå »vår ryktbare samtida», herr Svante Ulf, som tilldelades en kolossal kunglig medalj av kolpapper, och sedan herr Figge Melon, vilken som belöning för sin utomordentliga och för fosterlandet hedrande konstnärsvärksamhet erhöll ett statens stipendium av — 35 öre. »Har herrn 15 öre att ge tillbaka?»

Allmänt jubel. Så seglade vaktmästaren in med sin mässingsbricka på magen och bad herrarna stiga en trappa högre upp mot konstens allra heligaste.

I stora salen sutto ledamöter och professorer i karmstolar, konstvänner och agréer bakom på vanliga stolar och eleverna på träbänkar. De, som voro beredda på att gå fram och mottaga någon belöning, hade svarta frackar, de andra vit halsduk och bonjour, vänstern hade svart halsduk. Yttersta vänstern höll sig beskedligt undan. Solen sken genom takfönstret ned på pristavlor, på dyrbara guldramar, nyfernissade dukar och slätstrukna huvuden.

Sammankomsten förklarades öppnad.

Tal om akademiens verksamhet, som föreföll ofantligt storartad, minnesrunor över ledamöter, avlidna under året, konstnärer, som en gång varit lovande, fått medaljer och vunnit namn, och vilka

världen längesedan trott vara döda, därför att ingen nu mera talade om dem. Föredrag om utlandets konst, en saltad och pepprad ragu på årets konstnyheter.

Så skulle prisutdelningen börja. Eleverna vaknade, sträckte på halsen och spetsade öronen.

Sekreteraren steg upp.

»Akademien har tillerkänt belöningar åt följande elever . . .»

Mer än en blick siktade på Figge. Han var blek och sneglade över till damernas bänkar, där ett guldlockigt huvud lyste bland de andra.

»— För prisämnet i figurmålning: 'Gustaf Adolf och Ebba Brahe' — åt Svante Ulf: kungliga medaljen —»

Pristagaren steg upp, gick med sin vanliga självsäkra hållning fram till bordet, fick sin medalj, stoppade den i västfickan, bugade sig åt tre, fyra håll, gick sedan och satte sig.

»Nu kommer Figges trettifem öre», viskade en olycksspåman.

»— Åt Lars Erik Molin ett stipendium av 100 kronor.»

Dödyst. Några knuffade upp Figge, och han stormade med långa steg fram till bordet, där han

måste stå ett par oändliga sekunder, innan man hittade det rätta kuvertet.

Han hade velat kasta det tillbaka på bordet och gå bort utan dessa så kallade drickspengar, men tanken på en efterhängsen skräddare och på pristavlan, som kostat honom 400 kronor, förmådde honom att buga sig och taga emot vad han fick.

Han kom tillbaka till sin plats. Ingen lyckönskade honom, som man lyckönskade alla de andra med 50 eller 75 kronor lyckliggjorda.

Alla reste sig upp att höra sluttalet. Figge hörde inte mycket. Sedan terminen nu var avslutad, tillhörde det talaren att avsluta avslutningen och hemförlova ungdomen. För Figge blev alltihop ett virrvarr. Ett tack till herrar professorer för deras nit — ungdomen — flit — kompositionsskolan — Leon Bonnats porträtter, något om utländska resor i otid, skadligt inflytande — rå naturalism — plats för freskomålning...

Solstrålarna lekte på Figges tavla, färgerna lyste och värmdes, glatt, levnadsfriskt ditsatta. Bredvid hängde på hedersplatsen Ulfs noggrant utarbetade duk.

Högtidligheten var till ända. Ulfs medalj cirkulerade och beskådades, hans tavla pryddes med

en lapp, som förkunnade, att den var prisbelönad, konstvänner voro genast framme och köpte för rampris studier av honom, och själv hade han endast att vända sig runt, trycka alla händer, som sträcktes fram, taga emot lyckönskningar och upprepa »tack, herr professor, — tack, bror! — tack fröken! — tack du!» åt hela världen, vilkens medelpunkt han för tillfället var.

Figge stod ensam, till dess Mancke tog honom under armen och bad att få se honom på en enkel middag ute vid Nacka. Han hade gjort upp vinlistan, och han hade fått femtio kronor i drickspengar för en vit pudel.

Men Figge hörde inte på honom utan smög sig ut. I farstun hejdades han av Dina, strålande vacer i sitt svarta siden med spetsar och blommor.

Hon fattade häftigt hans hand.

»Förlåt mig!» sade hon sakta utan att se på honom.

Och så gick han utan mål fram på avlägsna gator, med händerna i fickorna, mörk uppsyn, mustascher-na pekande nedåt, och tänkte på sitt hopp, som gått om intet, på hur han kastat bort hela våren och på gumman mor där nere i Skåne, som väntade så säkert att hennes Lars — för henne hette han inte Figge — skulle få medaljen. Det var allra värst för

henne. Det skulle inte bli roligt att skriva till gumman. Han hoppades att hitta rätt på en sådan penna, att hon inte skulle kunna läsa hans brev. Ty nu måste han skriva. »Mera nästa gång» hade han lovat.

Han visslade sin gamla visa:

»Ajös, mitt fagra hår!
Nu som ett troll jag står,
ty jag förlorat ha-a-ar
allt vad min prydnad va-a-ar...»

Så hade han länge promenerat omkring. Han kom igen till Röda bodarna, och där hejdades han av någon, som sade att det var en herre däruppe som ville tala vid honom.

»En mecenat!» tänkte Figge. Han rätade på sig, vred upp mustascherna och vände om dit upp.

I utställningslokalen vimlade nu massor av folk. Det var trångt, så att man knappt kunde vända sig, och solen gassade ned.

Där gingo bland andra tre tidningsreporters. Den ene skrev, att herr Molins tavla av alla de utställda arbetena visade den största begåvningen.

Den andra berömde Ulf faderligt och med värme därför att han fått medaljen, nämnde ett välvilligt

ord om den, som fått drickspengar, och förbigick med tystnad dem, som inte blivit omnämnda och ingen uppmuntran fått.

Den tredje skrev, att »herr Molins tavla visserligen ej saknar förtjänster, men det var ett betänkligt förhållande med dess färg, som i själva verket påminde *väl* starkt om koloriten på herr Ulfs prisbelönade målning».

VII.

Vid Nackanäs värdshus stod glädjen i högan sky. Kaffeborden voro dukade på stranden, vågen plaskade nedanför, höga vilda berg reste sig ur sjön, och fåglar sjöngo i björkarna, som ännu knappt hunnit slå ut. Ungdomen lekte i det fria, kastade »smörgåsar» nere vid stranden, slog käglor, sprang änkleken, promenerade på skogsvägen upp till kvarnarna eller klättrade i bergen, kvartetten sjöng »Ja, vi elsker» och »Källan sprang», man skämtade, var glad och sorgfri.

Ulf var mycket uppspelt, begagnade sin nya hatt som kägelklot, höll tal om vänskap och om flydda dagar, talade till antikeleverna överlägset som vore han en gammal farbror, gnabbades med flickorna och spatserade med Dina under armen, Dina som naturligtvis kände sig stolt över att vara bemärkt av dagens hjälte.

Han bar sin medalj i bröstfickan, visade den ofta

men blev förgrymmad när Mancke ville spela »gubbe och pil» om den.

Solen hade gömt sig bakom Storsikla, och det skimrande spelet av bländande rika färger, som täckt aftonhimlen och reflekterats i vattnet, övergick i en jämngrå lugn ton.

Det hade börjat skymma, och man samlades i stora salen på värdshuset.

Då ljud utifrån trappan ett livligt, oreglementerat skrån, som lyfte taket, och in bars Figge, högt uppsatt på ett dussin armar, Figge själv i hatt och överrock. Man jublade och storskrek av glad överraskning, och alla damerna klappade händerna.

»Vad skulle jag göra?» sa Figge, då han kommit ned på golvet och hänryckningen lagt sig. »Det blev trist att gå ensam i stan. Jag for efter, jag ville vara tillsammans med kårandan.»

Nu var det Figge som omringades, kramades, his-sades.

Supén avåts. Herrarna sprungo omkull varann i sin iver att betjäna damerna och mellan bordet och Dina var en oavbruten rad av uppvaktande, som kommo med allt ätbart till henne. Men det var hon van vid.

Det sedvanliga talet hölls för dagens medaljör, — om huru ingen avundades honom den vunna fram-

gången, och huru man hoppades, att, fast han nu lämnade kamratkretsen, han likväl ej skulle etc. etc.

Alla klingade med pristagaren. Sist kom Figge.
»Skål på dig!»

Ulf höll ett tal och tackade kamraterna. Så blev han allt mera eldad och talade om konsten och om framtiden. Det fanns intet egoistiskt i hans åsikter, konsten i främsta rummet — och nådde man ej målet, så hade man likväl velat det bästa, strävat till det högsta.

Figge tog Svante under armen och ledde honom ut på balkongen. Det var svalt. Sjön nedanför, björkar runt omkring, innanför skratt och glam.

Denna gång var det Ulf, som började:
»Är du ond på mig, Figge?»

»Inte! Det kan du väl förstå. Du har haft tur och jag har haft otur. Det var inte det jag ville tala om.»

Ulf lade vänskapligt sina händer på kamratens båda axlar.

»Ser du, Figge, jag vet mycket väl, att jag inte förtjänar medaljen. Jag vet, hur smickrad jag är över att fortfarande få räknas bland er andra, ni som går kvar vid inrättningen, hur rörd jag är över att ni fortfarande vill anse mig som er kamrat —.»

»Ja visst», medgav Figge, i det han gjorde sig lös från Ulf's armar, som tryckte honom.

Det blev tyst inne i salen för en minut, stolar skötos tillbaka, ett kraftigt anslag hördes från pianot, och en stark kvinnoröst stämde upp

»Min tankes tanke ene du er vorden.»

»Jag ville tala med dig om något helt annat», fortfor Figge. »Jag far till Paris i höst — direkt från Skåne.»

»Du!?»

»Ja, jag får respengar av gubben Meyer, som jag träffade där uppe. Han är släkt till mor.»

»Nej. Nå det var roligt. Lycka till, gamle Figge!»

Ulf blev mycket vänskaplig vid tanken på, att Figge skulle resa. Och denne fortfor:

»Det skall nog reda sig. Jag blir energisk, jag också, skall du se. När jag kommer dit ut, skall jag bli en annan människa.»

»—Jeg elsker dig, Jeg elsker dig?» ljöd den klingande sopranen innanför de upplysta fönsterna.

Figge fortfor:

»Så att du har alls intet skäl att gå och se snett på mig. Jag bryr mig inte om henne, jag går inte alls i vägen för dig. Nej, säg ingenting, jag vet allt-

samman, — och för övrigt så är det ju en känd sak, alla människor ha reda på den. Men du kan vara lugn, jag skall inte säga ett ord åt henne, inte ställa till några scener, inte ett tecken. Du skall se, hur bra det skall gå, — och jag blir inte svartsjuk, eftersom jag inte är kär i henne.»

»— Jeg elsker dig som ingen her paa jorden...»

Figge ryckte sig lös, han kunde inte fortfara med detta tal. Han gick in igen. Man omringade honom genast och bad honom sjunga visan om Karna eller någon annan. Nå ja, varför inte?

»För flickor vill jag varna, ty falsk är varje mö!
Farväl du hulda Karna, nu siger jeg adjö...»

Han sjöng med liv och schwung, man skrattade åt den roliga visan och dess komiska refräng, man applåderade ohejdat och hissade sångaren igen. Figge var nära nog dagens hjälte, fast han ingen medalj fått.

Ute på balkongen gick Ulf ensam i skymningen med sin medalj i fickan. Figge gav vika. Det var kanske fejt av honom, kanske orätt, kanske stort, men han gav vika för Svante, som ju inte älskade

Dina och som aldrig begärt annat än att få vara en vän till henne liksom till andra unga damer.

En tid hade varit, det är sant, då hans tankar haft andra mål... Men hon hade avböjt allt närmande från hans sida, och han förstod, vad hon aldrig behövde uttala, han insåg att det var bäst så, bättre en trofast vänskap, som fordrade intet, än brusande känslor, som svallade över och uttröttade sig. Han var ju så flyktig, inte trodde man på honom.

Det skulle inte bli några scener, — det skulle gå så bra. Vilken omedveten ironi det låg under Figges uppriktiga ord! Och honom hade han misstänkt, honom hade han spionerat på, efter hans råd hade han målat sin tavla, av honom hade han tagit sina idéer, priset var Figges, själv hade han ingen rätt därtill. Han fick lust att kasta sin medalj i sjön, men det skulle ju båta till intet. Det gjorda kunde icke göras ogjort, och för honom återstod endast att söka taga tillvara det konstnärnsnamn, han så tidigt vunnit. Det skulle kanhända ej bliva så lätt. Kanske skulle mera än en krossad förhoppning växa upp ur den här fördömda medaljen, som han så länge hade strävat efter och som varit hans första mål.

Men Dina? Ja, de skulle väl vara vänner som

förr, han skulle bevaka henne — för hennes egen skull naturligtvis, han skulle hindra andra från att komma henne nära, skulle tala i sin överlägsna beskyddarton och neka till, att han älskade henne. Jo, han älskade henne, det kände han nu — han hade visst alltid gjort det...

Men på honom trodde man ju inte. —

Figge hade, dragen av den gamla magneten, skjuttit sin stol tätt bakom Dinas och lutade sig till hennes öra. Han talade om Svante, den präktiga pojken.

»Jag brukade kalla honom Apemann — när ingen hörde det, förstås. Men nu mera gör jag det inte. Tänk, att vi varit nära att bli ovänner!»

»Han har varit så besynnerlig emot er på sista tiden», sade Dina fläktande med sin solfjäder.

»Ja», sa Figge, »han har haft så mycket att tänka på. Men nu är det över. Jag har talat förstånd med honom.»

Dina steg upp. Hon ville svalka sig ute på balkongen.

»Nej», viskade Figge, »inte med mig.»

Hon satte sig igen.

»Jaså! Det är på mig det beror, om vänskapen mellan er två blir långlivad eller ej. Är det så?»

Figge teg. Han såg Ulf utanför balkongsdörren.

»Det vill säga», fortfor hon, »att ni väljer mellan honom och mig, att han är er dyrbarare än jag?»

»Men fröken Dina, tänk på att han är ... och ni ...»

»Men jag har ingenting att göra med honom», utbrast hon något högljutt och mycket upprörd. »Han har ingen rättighet över mig ... har aldrig haft det.» Efter en minut tillade hon saktare:

»Tack för övrigt för vad ni har sagt mig. Jag skall lära att tvinga mina känslor. Jag har verkligen aldrig brytt mig om, vad man har pratat om mig. Jag har blivit misstänkt för att vara kokett, för att leka med er liksom med andra, jag vet det, och det är rätt åt mig. Jag borde ha insett, att jag *skulle* vara ensam, att jag inte fick ha några vänner, att världen inte tillät det ... Man har prisat min 'käranda'. Jag har sökt att hålla kamratskapet uppe, det var förstås inte tillåtet, det var inte comme il faut. Jag trodde, att konstnärer, i synnerhet de unga, hade en friare åskådning än det andra folket, att vi hade litet förtroende för varann och voro som en enda stor släkt. Jag borde ha vetat, att släkten är värst, att vi konstnärer bilda en

småstad i den stora staden och att vi inte ä' en bit bättre än de andra.»

Figge yttrade något, han visste ej själv vad, och Dina skrattade:

»Det är lustigt, jag känner mig precis, som om jag fått avsked.»

Figge skrattade med för sällskaps skull.

»Jag har ju ingenting att ge er avsked ifrån», sade han, men han kände på samma gång, att han ljög för henne liksom för sig själv. Hon slog ihop sin solfjäder.

»Nej, det har ni rätt i. Vad vi ä' för ena barnungar!»

»Den verkliga mästaren är alltid ett barn», inföll Ulf, som kommit bakom dem och nu av gammal vana avbröt deras samtal.

Figge steg upp och lämnade sin plats åt dagens medaljör.

»Fick inte ha några vänner», tänkte han. »Nej, man lär inte få ha mer än en, om den är av motsatt kön. Ulf har ju pengar, hon också, jag skänker dem min välsignelse. Nej, det gör jag ändå inte. En annan får hon ta, en bra karl, vilken som helst, men inte honom. Nej, inte honom!»

Figge som inbillat sig, att allt blivit gott och väl mellan honom och Ulf, nu märkte han, att det

alls inte blivit bättre än förr, att de stodo och skulle förbliva i ett skevt, falskt förhållande till varandra. Skulle han onödigtvis ha givit vika? Vore jag kär, hade han sagt, så skulle jag slå omkull alla hinder. Han valde nu mellan henne och Ulf, dennes vänskap var honom starkare än hennes, — och just hans vänskap hade han ändå förlorat eller skulle komma att förlora den.

»... Ha ni hört det? — Figge? — Till Paris! — I höst — Nej? Skall Figge resa?» hördes över allt, medan en musikalisk ung man fantiserade över Faust på pianot och sångerskan stod bredvid med sina noter i handen, brinnade av lust att få sjunga ett stycke till och att få flera applåder.

»Skall Figge resa?» frågade Dina.

»Ja, han överraskade mig med den nyheten», svarade Ulf.

Hon vände sig emot honom och såg på honom.

»Det är du som driver bort honom.»

»Jag?»

»Just du, och det är alls inte vackert av dig. Har du något privilegium på att i allting vara nummer ett?»

»Det där», sade Ulf sakta, »låter nästan som ett avsked.»

Och Dina citerade:

»Jag har ju ingenting att ge dig avsked ifrån.»
»Inte det?» sade han och tillade kallt, då hon förblev tyst:

»Nej, det är så rätt, det har du inte.»

Och han steg upp. Det hade verkligen sett ut som ett avsked.

Dina hade tagit en av de unga damerna om livet, gick med henne fram till pianot och sade något till sångerskan om Griegs romanser.

Vid ett av småborden hade Figge fått omkring sig en stor del av kårandan. Man skålade med honom över lag och han talade om sin resa, ett motiv, som han kommit att tänka på och som han skulle utföra i Paris, mellan det han målade studier. Han skildrade sin blivande tavla, målade den i luften, som han plögade. Han blev allt mera intresserad, talade om sin framtid, om principen och »gåsburren», rörde ihop allt, som han kom att tänka på.

»Vi ha haft roligt, gossar, vi ska aldrig glömma varann. Ute på landet, vad? Om kvällarna, när vi sjöng 'Klara stjärna' för Mancke och han låg i sitt fönster uppe på vinden, minns ni det, och lutade sig ut och tog oss i hand, vi som stodo utanför. Och när jag sa, att mjölnarn var blå om näsan, kommer ni ihåg det? Skål för alla galenskaper, för allt trevligt, vi ha haft. Das Leben ist ein Traum. Jag

skall teckna i någon Kasper, när jag kommer till Paris. Och måla sen, bara måla! Om man svälter, så gör det ingenting, då känner man, att man är konstnär. Och därute behöver man så litet, man är väl ingen dräng heller. Man lever av grönsaker, och när man inte har ett öre, så köper man sig för tre sous kastanjer och steker dem hemma i sin kamin. Och om jag kommer som en fattig usling och sträcker fram handen åt dig, Ulf, som då är en stor konstnär, så hjälper du mig på fötter, va?»

De andra visste ej rätt, vad de skulle säga. Det var ovanligt att höra Figge hålla tal och ännu ovanligare att höra honom säga sådana ord som de sista.

»Skål för kårandan! Ni skall återse mig som konstnär — eller också få ni inte se mig alls —.»

Så skulle man resa. Ångbåten visslade, där den låg bakom svarta buskar med sin gröna lykta och med klart rött sken från eldstaden.

Snart sutto alla där nere, svarta, tydliga skepnader, utan synliga ansikten och utan skönjbara drag. Båten gled sakta ut på sjön. Mörka stränder, månen bakom furuskogen, glitter på vattnet som plaskade omkring stäven, och himmelen lugn och klar över den stilla sommarnatten.

Figge satt högst uppe i fören och sökte urskilja

henne, som tagit hans håg från arbetet. Ja visst hade han varit på väg att bli kär, och det var just det, som var det dumma. Han *måste* resa bort. Det hade räckt mera än fjorton dagar, det gick aldrig för sig. Målare skulle han bli, han hade visst råd att... Nej pass — »farväl, du hulda Karna, nu siger jeg adjö!»

Bland den svarta massan i båten kunde han ej ens urskilja henne. Han såg då i stället bort mot synranden, där dimman dolde stranden och gjorde sjön till ett hav, som sträckte sig bort åt söder, för långt att följa ens med tanken, sträckte sig in i framtiden, dimhöljd och oviss liksom denna stämning, varken dag eller natt.

Men i hans känslor av hopp, av mod och av oro att komma ut och få kasta sig in i striden blandade sig ett vemodigt medvetande av, att här hemma dock kanske väntade honom en lycka, och det var från den han reste bort.

VIII.

Det var nu länge sedan den tid då man gick på akademien och kände sig som konstnär.

Nu hade tiderna förändrats. Man hade fått grunden lagd, nu skulle man ut och visa vad man dugde till. Den ena lovande unge mannen efter den andra lämnade hemlandet, fick sig en atelier i Paris eller annorstädes och befann sig huvudstupa försatt i en helt ny jordmån.

Vad man blev hågad för att arbeta där ute! Och vad man arbetade! Man höll sig med dyra modeller första tiden, sedan blev man landskapsmålare, därför att det var billigare, eller målade man någon kamrats porträtt och skrev på det: »A mon ami X....»

Hemma hade tiderna ej förändrats. Där ammadess upp nya slakten för konsten, men allt gick sin gamla sävliga gång, och de fläktar, som kommo uti-

från, stötte mot fasta murar av inrotade, stadgade åsikter, som hade all makt.

De av kårandan, som voro kvar hemma, målade och ansträngde sig så gott de kunde. Några hade fått anställningar, de voro skollärare eller ritade i skämttidningar, målade altartavlor eller hade porträttfabrik. Men alla hade de blivit praktiska, alla tänkte de på att skaffa sig inkomster, och det var ej det lättaste.

Sten var fortfarande hemma. Han skrev ibland till sina vänner. Än helt korta brev, summariskt redogörande för ställningar och förhållanden, än långa epistlar, sprutande av satir och med hugg åt höga och låga.

Det hade ej gått honom alldeles efter önskan. Då han slutade upp med att skriva neutrala skisser och började taga parti men sökte vara fullt självständig på samma gång, kom han in i helt nya förhållanden, som gjorde honom missnöjd och bitter.

Ulf fann det helt naturligt, att han ej kunde vara nöjd. Hur skulle han kunna vara det? En var som kom hemifrån hade ju ungefär enahanda att berätta.

Själv hade Ulf väntat i två år hemma, sedan han fått medaljen. Han målade tavlor till akademiens

högtidsdag, fick äntligen stipendium och reste till Paris.

Där hade Figge redan hunnit bli refuserad vid en salong. Men du tar dig nog fram», sade han till Ulf, när de råkades. »Du är smålänning du. Det är jag också inför vår Herre, men inte inför människor, tyvärr.»

Kårandan hölls ihop av minnena från pojktiden hemma. Vad man tagit allting legert då! Man visste då heller inte vad det ville säga att arbeta och vad som fordrades av dem. Man slog mest dank och njöt av sin ungdom — och var kär.

Figge tänkte inte ofta på den tiden. »Gå och vara kär, man är väl ingen dräng heller! Nej, man skall vara målarfrisk, när man håller på med 'pengtyren'.»

Och han slog bort alltsamman.

En ny lärotid började för dem. Nu gällde det att lita på egna krafter och att slå sig igenom bland tusentals medtäflare. Men nu fick man också gå precis vilken väg man ville. Inga hinder, inga regler, alla vägar öppna.

Och man gav sig i dust med arbetet.

*

»Nu är det sju år, jag har hållit på med det förbannade måleriet!»

Figge stod framför en stor tavla, insatt i en gammal ram med salongsnummer på. Den hade ateljéns föregående innehavare lämnat efter sig jämte en gammal renässansstol, en Venusbild och en sliten gobelin, som täckte hela ena väggen.

Figge hade blivit mager och lagt sig till med pariserskägg och pariserkläder, fast ej av årets mode. Han såg eljest frisk och nöjd ut och knappast äldre än förr, när han förekom på Stockholms gator.

Men något maläten var han, där han stod i sina gamla filtofflor, enkom gjorda för parisiskt golvdrag, sin för detta »familjerock», nu degraderad till målarrock, och sin åttaåriga fez, ett minne från den där maskeraden.

»Den fan tar inte!» Han kastade bort en pensel och grep en annan av sitt eget patent. Det var en med två alnar långt skaft — Figge hade infört den sorten i handeln. Och medan han oupphörligt sprang fram och tillbaka för att än se sin tavla på litet avstånd och än sätta i en tusch här och där, smågnolade han gamla visstumpar hemifrån: »Karna, ho ä min» och »Värdes er förbarma, giv oss litet bröd», uppblandade med franska strofer: »Je t'aime

mieux que mes poulets — je t'aime mieux que mes moutons . . .»

»Den konturen är det karaktär i, va?» frågade han sedan utan att vända sig om.

»Men den där tavlan blir du aldrig av med», invände Svante Ulf. Han halvlåg i soffan med händerna under huvudet och en cigarr i munnen.

Figge teg en stund.

»Den skall väl bli färdig först», mumlade han sedan. »Och den här kommer åtminstone att *synas* på salongen, va? Den är stor nog, är den inte? Pass på du, nu skall jag sätta in litet poesi här.»

Och han tog en spetsig pensel och satte dit en livad liten glansdager.

»Voilà, det *lacks!* Vad man är för ett snille!»

»Du skulle ha gjort som jag sa och målat den där italienska flickan i stället», sade Ulf. »Den skulle ha gått i publiken.»

»Det skall tusan måla så'nt, som går i publiken», brummade Figge. »Man är väl ingen dräng heller.»

»Du kommer aldrig att lyckas», förklarade Ulf och tog sin hatt.

Han var ytterst elegant och modern i vit väst, åtsittande benkläder och damasker. Hans hår hade blivit mycket tunnt och skägget var tillspetsat efter sista modet. För övrigt hade han blivit mycket

distingué och såg betydligt äldre ut än han i själva verket var.

Figge hörde inte vad han sade. Han låg på alla fyra och grävde i ett hörn efter kadmium men hittade endast på en urkramad tub och tänkte med en suck på, att nu skulle han bli utan middag för att kunna köpa sig ny färg. »Man får ju inte på krita mer i det här hålet.»

»Nå, började Ulf om en stund — han kände sig aldrig rätt ogenerad i sin gamle rivals sällskap, och det var också rätt sällan, de råkades numera — »nå, går du in på det där andra?»

Han hade kommit till Figge för att be honom måla hans porträtt till en utställning på hösten.

»Kan inte någon av dina franska vänner göra det? Jag kan inte måla — kan inte någonting.»

I att måla porträtt av sina kamrater hade Figge för övrigt en viss vana. Men han ville ej säga rent ut åt Ulf, att denne ej var intressant att måla, och Svante hade svårt att komma fram med sitt anbud att betala porträttet.

Bäst de stodo där och tego båda två, knackade någon på dörren.

»Nu får du beställningar», sade Ulf.

»Jo i...! Jag har aldrig haft mera än en beställning i hela mitt liv, och när den tavlan var fär-

dig, så tog man inte emot den. Han hade tänkt sig saken på ett annat sätt, han som skulle köpa den. Nå, det hade jag förstås också gjort.»

Utan överdriven brådska gick han att öppna, tittade först ut genom en liten förgallrad lucka i dörrkanten, där han själv ej kunde synas men gott kunde se, om han hade skäl att vara hemma eller ej för de besökande.

Ulf hade stigit upp. Han hörde Figge ge till ett utrop av den mest oförställda överraskning och hörde ett klingande skratt, som kom honom att rodna. Så lyfte Figge draperiet, som skylde dörren, och in kom — Dina, Dina i egen person.

Hon hoppade skrattande fram till Svante och räckte honom båda händerna.

Figge var utom sig av överraskning. Vem kunde också tro...? Komma så där som från skyn! »När kom ni till Paris?»

»I går kväll — och nu ville jag naturligtvis först och främst söka upp mina gamla vänner.»

Hon tog Svante i hand igen.

»Men här får jag presentera min reskamrat, fröken Borg, Fanny Borg.»

Det var en helt ung blond flicka med rena drag och trohjärtade ögon.

Figge var genast inne i situationen. Livlig och

glad sprang han omkring i ateliern, hittade en gammal turkisk pall, som han slängde fram under Dinas fötter, torkade ogenerat sina händer på rockskörten, pratade om forna tider, om »prissarna» och om sig själv och kände sig alldeles, som hade Dina och han aldrig varit skilda åt en enda dag.

Det var ett frågande utan hejd. Jaså, det var Figges salongstavla, det här? Ja visst, han ämnade skicka dit två stycken, det vill säga, han lånade dem dit för ett par dagar, men var alldeles tvärsäker på att få igen dem mycket snart. Den ena var refuserad en gång förut, och nu hade han skurit duken tvärs av och skickade ena hälften. Den andra halvan kommer nästa år. — »Skröp för övrigt. Men jag får heller aldrig hållas som jag vill, utan alla ska de bråka med mig. Där kommer en och vill, att jag skall riva in himlen med asfalt. En säger, att jag skall lägga under den med bara vitt, och en, att jag skall tvätta den med såpa, för då blir det så mjukt. Det blir det förstås också — i synnerhet om man tvättar bort all färgen. De ä roliga, va? Parfaitement! — Trivs i Paris? Åh ja vars, äter grönsaker och studerar världen. Men nog var det livat, att ni skulle komma hit! Va falls? Vatten? Tror ni så illa om mig, som att jag skulle bjuda mina vänner på vatten?»

Och Figge sprang omkring och sökte sina skor. »De måste vara 'utgångna', nej, där står de och tiger.» Och så satte han av ut genom dörren.

Ulf hade varit ganska tyst. Dina hade blivit något mer fyllig än förr och bar nu håret upplagt i en stor knut. Men eljest var hon sig lik, och vacker var hon, strålande vacker som i de gamla dagarna.

»Vad du är tyst, Svante!»

Han började tala om Paris, om vårnöjena, om salongen, dit han skulle skicka två tavlor. Han bad damerna vara välkomna på sin ateljé. Gav dem sitt kort med adressen: Boulevard Malesherbes, i den elegantaste delen av staden, beklagade att han just i dag var bortbjuden på middag av en kund, som beställt sitt porträtt av honom.

Figge kom snart tillbaka med två vinbuteljer, andlös, flämtande. »Rolig prisse, gubben där nere, förstår inte, fast jag talar franska med honom.»

Damerna sågo sig omkring i ateljén, en bra ateljé, stor, rymlig men något mörk. Studier här och var och rätt många osålda tavlor. Figge hade ej just haft någon framgång. En kopia efter Ribera och i fonden, högt uppsatt, en dito efter Rembrandts nattvakt. Bredvid den en stege, som försvann mellan tavlan och gobelinen. Där uppe var Figges säng.

»Riberan, ja! Den kopierade jag i Louvren. Stod uppe på en ställning. En gång skulle jag gå baklänges — för att se målningen på avstånd, förstår ni. Där satt en spansk herre under och målade akvarell — och honom föll jag över.»

»Och då sa Figge: Ça ne fait rien», fortsatte Svante.

»Ateljén är bra, inte sant?» pladdrade Figge. »Jag bodde förr bakom observatorium, långt för sjutton, och där hade jag en ateljé, där hundar och katter kunde gå in genom springorna under dörrn. Det var elegant, va?»

Hur man pratade, rörde ihop allt möjligt och skrattade åt allt! Antydningar på händelser från flera år tillbaka, påminnelser om Figges kastanjer, om hans debut på akademien, om när han sökte sin fez på maskeraden...

»Där var lyckans fé, och hade den där magneten.»

»Den har jag kvar än», smålog Dina.

Så språkade man om de hemmavarande. Fröken Borg kände flera av dem.

»Hur mår de där hemma?» frågade Figge, sparkande undan målartrasor och uttjänta färgtuber. »Måla de nånsin efter naturen, va? — Det är för övrigt inte roligt alls hemma, där finns så mycket

brackor. Jag var i Skanör en jul — trodde jag skulle dö. Dricka toddy, det var allt vad man gjorde. Och alla språkade de om pengar, om vad de förtjänade. Och så var jag i julottan. Där var stilig förr i världen, när man var liten. Jag satt där nu, mycket gentil karl — hade ett tjockt stearinljus bakom mig. Bäst som det är, så driver någon till mig ett slag i nacken. Det tyckte jag var ett litet egendomligt sätt, jag ser mig om och får se en tjock flicka sitta där. Såg ut som en fullmåne i synen. 'Ursäkta', säger hon, 'men det hade tagit eld i håret.' — Nej, den stan aktar man sig för. För resten så har jag ingen att hälsa på där numera.» —

»Men tala då inte så sakta», sade Dina till Ulf, som fortfarande satt tyst. »Du bör väl ha tusen saker att tala om, du som lever med, du som har blivit parisare.»

Ulf började tala, överlägset liksom förr. Det var inte endast i Sverige, som det fanns brackor. Den stora publiken var likadan överallt.

»Men det är orätt att ställa sig fientlig emot den», invände Dinas följeslagarinna.

»Vill fröken då, att man skall uppgå i brackhopen?»

»Nej, men ni ska uppfostra oss» — hon sade

»oss», icke »dem» — »och det går, tror jag, endast varligt och med lämpor.»

Det blev inte vidare något meningsutbyte härom. Figge frågade, hur vaktmästar Pettersson mådde, och det gav Ulf anledning att säga något fult om de styrande inom den svenska konstvärlden.

Dina frågade om de andra landsmännen här ute. Ulf var just inte mild mot dem heller — allra minst mot dem som skrevo om konst.

»Aldrig nöjd», inföll Dina.

»Nej, det blir jag nog aldrig.»

Och Ulf fortfor att tala i översittarton, medan Figge skämtade och skrattade, sorglös och vän till hela världen, precis sådan den var.

»A propos de där herrarna, som skriva om konst», började han, »så mötte jag en av dem i går på Rénoirs utställning. Han hade åsikter på hyllor och bråkade om impressionism och realism och höger och vänster, så att jag var nära att be honom dra . . . Vad rörde det mig, allt det där? Vad var det jag skulle säga? Jo, han frågade mig, om jag hade läst Estlander och Lübke. Dumt! Det borde han väl förstå, att jag inte har gjort — och om jag har läst dem, så kunde han väl begripa att jag har glömt bort'et. — Om karlen ville följa mig upp i ett gal-

leri, så skulle jag säga honom, vilka tavlor jag tycker om. Läsa Lübke, man är väl ingen dräng heller!»

Han satt i sin gamla nedmålade rock, språkade och skålade utan en tanke på, att vinet, han drack, uppslukade hans sista slantar. Och för dem skulle han köpt färg, och för den färgens skull hade han varit tvungen att avstå från sin middag för dagen.

IX.

Inlämningsdagen till salongen var över. Svante Ulf hade varit mycket nervös och mycket osynlig under den vecka, han hade på sig att lägga sista handen vid sina tavlor. Han hade tagit allt sitt tålamod till hjälp, hade arbetat med den yttersta sorgfällighet, och han målade ända tills konsthandlarens utskickade kommo och buro bort tavlan. Han följde dem ned för trapporna, men när de ställt den mot väggen utanför på gatan, vågade han knappt se på den i friluftsbelysning.

Där samlades i stället portvakten med familj, kyrkorna från kaféet bredvid och annat folk, och de tittade nyfiket på målaren och på tavlan och sade till varandra att den skulle till salongen.

Då vagnen kommit och tavlan åkt bort, gick Ulf upp igen. Då stoppade han några visitkort i sin plånbok och gick att uppvakta ett par inflytelserika män.

Dagen därefter hade han sovit bort all oro, och han kände sig så märkvärdigt lätt och glad, då han efter en förmiddagspromenad vände åter till sitt hem. Det måste varit vårvindarna och solskenet, som orsakade hans glädje. Där han gick och visslade och svängde sin eleganta käpp, kände han sig som den tiden då han ännu var hemma i Stockholm, höll tal och var radikal och hade en stor framtid, som väntade honom.

Varför han var så glad? Hade han verkligen någon orsak till glädje? Var han nu uppe i den framtid, som han drömt sig? Åh nej, visserligen icke, men — »man är väl ingen dräng heller.» Ja, Figge, han kunde ruska av sig onödiga tankar, han var inte dum, Figge.

Men Ulf borde verkligen snarare vara förargad än glad. Hade han ej under hela promenaden, då Dina gått vid hans arm, harmats över hennes förändrade väsen eller snarare över, att han nu ej kunde hindra sig ifrån att lägga märke till hennes koketteri, som han förr ej hade velat se.

Ty hon visade sig ej till sin fördel nu, när hon hängde vid hans arm och ibland välvde sina ljusblå ögon upp till honom och smålog, eller då hon barnsligt pratade om allt, som föll henne in, och skrattade ett överdådigt klingande skratt vid varje

anledning, den må ha varit aldrig så ringa. Svante kunde ej underlåta att lägga märke till, hur hon spelade liten flicka och hur föga hon passade för den rollen. Han hade varit misslynt för vareda gång, de råkats, missnöjd i synnerhet med sig själv, som kunnat vara en sådan pojke och som i årtal kunnat vara rent av blind för hennes fel. Han kom ihåg de historier, som förr gått om henne, och han blev just ej glad över upptäckten, att det var de skvallrande tungorna som till slut skulle få rätt.

Men mest missnöjd var han därför, att han ändå ej kunde lämna henne, och därför att han gång efter annan lät sig behandlas på detta sätt. Var gång de råkades, började han att tala i likgiltiga ämnen. Ty fastän gamla kamrater voro de i själva verket ganska främmande för varandra, och någon vänskap tycktes hon ej vilja ha i ersättning för det som gått förlorat. Inte skulle det numera falla honom in att tala med henne om sina tvivel och sitt hopp eller sin uppgift i livet, som han förr gjort.

Men fastän han hade detta alldeles klart för sig, så gled han likväl lätt in på det gamla kapitlet, och förrän han visste ordet av, hade han slagit an sin gamla ton.

Och hon svarade obesvärat, men hennes tal var annorlunda mot förr. Människorna, ja, dem hade

hon lärt sig att misstro. Till och med hennes gamla vänner hade förändrat sig — allesamman och ingen just till sin fördel. — Ingen var fast och pålitlig, hon kände ingen enda verklig gentleman.

Då lösgjorde Svante sin arm från hennes och sade: »Jag tyckte mera om dig förr, Dina.»

Och hon gav honom en blick, en av sina gamla, och frågade sakta och med smekande röst: »Varför det?»

Han var nära att slunga ordet: Kokett! mitt i ansiktet åt henne — men det gjorde han ändå inte.

Hon sade något om en för detta kamrat, som väntades till Paris. »När Erland kommer, ska vi ha riktigt roligt. Säg, Svante, då ska vi ut överallt här omkring. Vill du inte?»

»Jag? Nej.»

»Inte? Varför inte?»

»Därför att... jag delar inte!»

Dina rodnade och slog honom lekfullt på armen. »Du är stygg! Säg, Fanny, är han inte?»

Fröken Borg hade låtit dem prata och gått tyst bredvid. Dina talade gärna om henne. Fanny var den allra sötaste och bästa flicka i världen — och Dina smekte och kramade henne så ofta hon hade någon anledning.

»Jag tycker, att herr Ulf har mycket rätt», sade

Fanny nu med sin lugna röst, »man bör aldrig dela.»

Sedan hade Dina överlämnat Fanny åt hans särskilda beskydd, medan hon gick på en visit i grannskapet. De skulle invänta henne i Luxembourgparken. »Men flyg inte bort med henne», viskade hon, och så vände hon dem ryggen och lät Svante se, hur smal om livet hon blivit, sedan hon kom till Paris, och huru de gyllene lockarna, som alla herrar tittade efter, böljade under den moderna mörkröda hatten med dess jätteplym.

Fanny och Ulf spatserade omkring i parken. Där stodo rader av klumpiga marmordrottningar utefter alléerna, där vilade den snövita Galatea, och där lekte skaror av barn och läto sina leksaksskepp segla i dammen.

Det var tidigt på förmiddagen. Marionetteatern var stängd och lawn-tennis-spelarna hade ej anlant ännu.

De började att tala om målning. »Jag skulle så gärna vilja förstå det något bättre», sade Fanny. »Det är en sak, som jag tänkt på rätt mycket. Jag förstår inte, varför ni konstnärer ställa er som en särskild klass utom det andra folket. Ni leva långt ifrån edra landsmän och måla allt möjligt, som de inte sett.»

»Vi ä ju tvungna till det. Ni ser hur olika det

är här mot hemma. Där kan ju ingen vara konstnär i längden. Man slappnar av. Tänk efter, så skall ni finna bevis i dussintal — fast det inte står uppgivet i de store männens biografier, vilket är talangen utsinade.»

»Då har talangen varit överskattad», sade Fanny.

Ulf smålog. »Jojo, det händer. Store landsmän måste man ju ha — att hålla tal för och att skriva om i tidningarna. Först skrattar man åt vad där står, så blir det tradition och så blir det historia.»

»Ni är så förgrymmad på alla, som skriva, herr Ulf.»

»Inte jag just mer än andra. Men medge att det är en dålig branche.»

»Ni talade nyss om lovtal i tidningarna. Jag har ibland tänkt på att det finns konstnärer, som alls inte skulle vara så ryktbara, om inte just sådana där skribenter togo dem om hand.»

»Nåja, det är de få, som lyckas. Men alla de andra —»

»Men inte är det lönt att bli bitter för så litet. Det är ju bara att segra över motståndaren.»

»Och skaffa sig plats bland dessa som lyckas? Ja, det är ju bara det som behövs.»

Hon visste inte, om hon förstod honom rätt.

»Det är i det hela bra dumt av mig», började hon

en stund senare, »att säga sådana barnsligheter, allra helst till en fackman.»

Han bad henne fortsätta, och då sade hon att hon hade svårt att förstå det nya måleriet. »Jag tycker det är bara hantverk. Kan det verka förädlade, säg? Ty *det* är ju i alla fall konstens uppgift.»

Svante visste ej, vad han skulle svara. Inte kunde han servera henne sina gamla fraser om det höga målet, om allt det där, som han själv längesedan upphört att tro på.

Medan de gingo tysta vid varandras sida, kom en liten gosse emot dem. Han stannade plötsligt och började sedan att baklänges springa tätt framför dem, så att han hejdade deras steg. Han skrattade ytterst åt sitt påhitt, där han hoppade med armarna utbredda och skälmskt tittande under sin täta pannlugg upp på de vå.

Svante sneglade på Fanny.

»Vad manne gossen tror?» sade han så likgiltigt han kunde.

»Vad skulle han tro?» frågade hon tillbaka.

Så tog hon gossen, satte sig ned på en stenbänk med honom i sitt knä och sökte göra sig förstådd av honom. Hon strök honom över hans långa mörka mjuka hår, som föll ned över hans axlar. Han bara skrattade och arbetade med händer och fötter

för att komma lös. En liten fågel sjöng jublande vårdrillar i platanen strax över dem.

Och nu kom Dina tillbaka.

Det var en obetydlig episod, den med den lille gossen, och ändå kretsade Svantes tankar hela dagen kring den täcka gruppen av den unga, raska flickan med det svartögda barnet i sina armar.

Fanny var så ovanligt frisk och så okonstlad. Hon var sådan som Dina ville vara. Hon talade alltid rättframt och klart och öppet, och det var något så äkta kvinnligt i hennes hela väsen, något genomsant och på samma gång barnsligt godhjärtat. Men hon var ändå ingen barnunge, som suttit innanför stängda dörrar och visste av livet endast det hon fick se genom sina fönster. »Tant», hade hon sagt, »menade, att jag var för ung att få resa till Paris. Jag skulle få se så mycket, som inte var passande för en flicka att se. Vad de är löjliga! Är det inte bättre, att vi få se det som det är, än att vi tänka oss det och måla ut det förgyllt?»

Ja, det var verkligen uppfriskande att bli bekant med lilla Fanny. Svante smålog, där han visslande gick hem till sig, åt hennes yttranden om konstnärerna. Hon hade mera rätt än hon visste av — och mera än han ville medgiva för henne. Hon hade sina egna funderingar. Hon var riktigt näpen, flickan.

Om hon bara icke haft så breda axlar. Hon var starkt byggd som en pojke. Dina var bra mycket vackrare.

*

När han kom till sin port, slutade han med ens att vissla och smågnola.

»Är madame hemma?» frågade han den dryga portvakterskan, som jämte sitt manliga biträde satt vid middagsbordet.

Nej, madame var borta.

Då gick han upp och in i sin ateljé, där solstrålarna lekte på den dyrbara väggbonadens bladmönster. Han slog upp dörrarna till balkongen och gick dit ut för att, som han ofta plögade, stödd emot balustraden se ned över vimlet på gatan.

Han stod där länge. Solen sjönk borta vid Trocadéro, vars marmormassa lyste gul och röd. Han tänkte på ingenting eller på allt möjligt, han kände en verklig njutning av att stå där och glömma alla sorger och bekymmer. Dem hade han för övrigt skickat bort med salongstavlorna. Så gick han in, såg litet på sina studier, rättade på vapnen på väggen, tog sin palett i handen . . .

Då blev han mindre glad. Han kom att tänka på Figges palett — och han jämförde. Man behövde endast kasta en blick på Figges hopsådade färger

för att spåra koloristen — och här lågo färgerna förmedlade, skarpt, obehagligt, okonstnärligt.

Och ändå hade han gjort framsteg, det kunde en blind se. Man fordrade inte ovillkorligen färgsinne i Paris, man behövde inte ha mycken känsla för färgen, när man var figurmålare, men i alla fall var det harmligt att behöva tillstå för sig själv... Han tog en trasa och torkade paletten alldeles blank.

Han hade nu liksom förr sina nedstämda stunder. Förr behövde man blott såra hans inbilskhet, så blev han ordknapp och stram för hela dagen; nu behövde han blott tänka på någon bra tavla, som han sett, så blev han vid dåligt lynne. Han strävade ju så ihärdigt, varför skulle han då inte lyckas?

Han gick igenom sin salong och in i sängkammaren, städade undan några fruntimmerskläder, som lågo slängda i en fåtölj, tog upp en bandrosett från golvet. Var kunde hon hålla hus? Borta hela dagen. Nå, det var ganska lämpligt för övrigt.

Han var ej mera så lätt till sinnes, han visste inte varför han stod och såg på Paulettes kläder och på hennes puderask som på något, han aldrig sett förut.

Han kom nu så klart ihåg den gång, han gjorde hennes bekantskap. Det var ute i Bougival en söndag — det var nu rätt länge sen. De voro där ute,

ett litet kotteri, där voro canotièrer och sommarlätta damer och på la Grenouillère var liv och lust, parisiskt vårliv, medan roddarnas röster ljödo och de badande damerna i sina utfordrande bjärta dräkter koketterade nere på stranden. Och sedan, då gasen blivit tänd, följde middagen i en berså utanför restauranten och promenaden i halvmörkret mellan planteringarna, medan dansmusiken ljöd från paviljongen, som lyste bortom mörka träd och bladgrupper.

Där hade han händelsevis träffat tillsamman med Paulette.

Utan att veta varför tog han en påbörjad skizz, som stod där, och flyttade in den i en garderob. Den framställde henne halvliggande på en isbjörns-hud, naken till midjan, tittande upp mot åskådaren och småskrattande.

Så gick han att äta middag, men maten smakade ej och det var alls inte trevligt. Ingen bekant träffade han heller.

Då han kom tillbaka från kaféet, var Paulette hemma. Hon satt i nattröja och lagade sitt snörliv.

»När du gick ifrån mig, *mon chat*», sade hon på sin smekande pariserdialekt, »så gick också jag ifrån dig.»

Han frågade inte var hon hade varit; vad rörde det honom var hon höll hus? Hon hade sin frihet liksom han. Och hon kom och ställde sig alldeles rak mitt framför honom, såg honom med sina orädda blickar rätt in i ögonen, tog honom sakta i båda mustascherna på en gång och viskade sitt vanliga smekord: »*Grand polisson*». Då kände han något besynnerligt stickande i bröstet som om han haft hjärtlidande, och med en missnöjd min sköt han henne ifrån sig.

Men hon gav sig inte så lätt. Hon kom efter honom.

X.

Det var den årstid, då målarna inte rörde en pensel utan vilade sig allesamman för en vecka eller par.

»Vad gör du nu för tiden? Du håller väl inte på med 'pengtyren'?» plägade Figge fråga de kamrater han mötte.

Figge syntes för övrigt inte mycket till. Allt sedan Dina kommit till Paris hade han hållit sig undan. Han visste inte själv hur det kom sig. Men mycket gladlynt var han, och då han visade sitt morgonfriska ansikte inne på 'hörnan', där landsmännen sutto vid middagsbordet och åto efter evigt samma matsedel, så blev det alltid jubel och gamman.

Där var den gamla jargonen, det gamla fåneriet, som odlats förr i Stockholm, den sorglöst humoristiska stämningen, som eljest numera var svår att

komma in uti. »*Det* kommer sig därav, ser ni, att tiden har en tand», förklarade Figge den saken.

Bland klicken uppe på »hörnan» mädde Figge gott. Så ock uppe på ateljéerna, där djärva tankar föddes och käcka försök gjordes, där arbetet gick hand i hand med munterhet och levnadsfriskhet. Där satt Figge och hängde som förr hos Apemann. Nu hade han ju »lånat bort» sina tavlor — nu hade han råd att njuta sin frihet.

Ulf var nervös och orolig. Även han syntes ej till i kamratkretsen. Det hade ibland kommit för honom, att han stod utom den, även när han var i landsmännens sällskap. Han hade ej de andras ungdomsfriskhet, han kunde ej skämta som de, jubla som de och ilsknas som de. Han visste själv intè varför, men en främling var han för deras livs-åskådning.

Man hade hört vissa rykten om hans ena tavla. Några hade sagt, att den ej blivit antagen, andra hade helt annat att berätta om den, men svaret från utställningskommittén hade dröjt över vanlig tid, och han visste ännu ingenting.

I själva verket tänkte han icke så mycket på tavlan. Men allt sedan Fanny yttrat de där orden om konstnärerna och om konsten, hade hans tankar

tagit nya vägar. Inte som det var något nytt, det hon sagt. Tvärtom, han hade ju själv tänkt ungefär detsamma många gånger — och vad hon yttrat om konstens höga mål, var ju detsamma som han sagt — förr — i den gamla tiden, när han var barnslig och ännu kunde elda upp sig av höga tankar. Men det var nu så längesedan. Och hon sade det ändå på ett annat sätt — och tänkte det nog på ett helt annat sätt.

Han talade nu mera ofta med henne. Det blev ett behov för honom att bikta sig för Fanny och att höra hennes sunda åsikter. Och utan att han visste varför, hade han förtrott henne, vad han knappast ens tillstått för sig själv, att han ringaktade sin konst och sig själv och tvivlade på sin kallelse — ja, tvivlade riktigt på den.

Det var en stor överraskning för henne att höra det. Hon tänkte på hans salongstavla, hur frisk och glad den var. Och *han* skulle ej tro på sin uppgift!

Han såg på henne, som om ett ord från henne skulle varit nog att döda hans tvivel och återskänka honom hans förtröstan och den självtillit, utan vilken ingen blir konstnär.

Men nu teg hon. Hon vågade ej utsäga sina tankar. Det kom för henne med ens, att hon alls ej

hade någon rätt därtill. Hon hade förut talat till honom fullkomligt öppet och fritt som till en gammal vän, men nu var det något, som band hennes tunga. Hon var ju en liten obetydlig flicka, som ingenting visste och ingenting förstod. Hon hade redan sagt för mycket.

Och Svante kände, även han, att han hade ingen rätt att tala till henne så, som han gjort. Och så blev han också tyst.

Men han kunde ej längre leka blindbock med sig själv och dölja, att han bara tänkte på Fanny och att ingenting kunde driva henne bort ur hans tankar. Paulette hindrade honom ej det ringaste. Hennes tid var ute, och nu hade hon för övrigt rest bort till bekanta på landet.

Han skrattade åt sig själv och sade skarpa sarkasmer åt sig, gamla karlen, parisaren, som ännu en gång kunde bära sig åt som en skolpojke för en liten flickas skull. Han hade känt dussintals vackrare än hon, han sökte efter fel hos henne, var kritisk mot hennes växt och hennes gång — hon *var* klumpig — han önskade, att hon ville visa några svaga sidor, ville kokettera litet eller söka slå an på honom. Det skulle endast behövas en obetydlig tillfällighet, så vore han fri, han visste det, och han väntade på den.

Om detta helst hade inträffat, när han var en pojke och var akademielev hemma! Eller om det hänt Figge! Figge, som han varit svartsjuk emot en hel termin för Dinas skull. Dinas! Han måste skratta. Ett år härefter skulle han tänka på Fanny med samma känslor.

Och det var ändå något med Dina, som han aldrig kunde frigöra sig ifrån. Deras vänskap, den mångåriga omtalade vänskapen hade ju löpt ut i det mest jolmiga förhållande, så att båda tyckte sig ha mycket att förebrå den andra, de kände varandra allt för väl, ingen kunde lita på den andra och ingen av dem kunde tala fullt uppriktigt.

Det hade varit så halvt. Bäst att inte alls låtsas om det.

Numera var han nästan ständigt ond på henne, ty hon plägade se så satirisk ut, då hon, när han yttrade något, såg på honom alldeles som ville hon säga: Fortsätt du, gå på bara, jag vet till punkt och pricka vad du tänker!

Men nu tänkte Svante inte alls på Dina. Nu ansåg han sin dag förlorad, om han ej sett Fanny och fått tala åtminstone några ord med henne. Nu kände han ej mera igen sig och då de båda gingo vid varandras sida eller blivit på tu man hand för en

stund, så försvann hela världen för honom och de voro ensamma där, de två.

Många betänkligheter och invändningar hade han likväl att strida emot, och var afton lovade han sig själv att bliva förständig och förhålla sig lugn. Ty det var ju hans plikt att aldrig tala om sina känslor för henne.

Han hade ingen ro. Långt in på natten gick han av och an i ateljén, där stjärnorna lyste ned genom takfönstret. Han gick också ut på balkongen och stod länge och såg på den stilla boulevarden som låg där nedanför, ena hälften i skugga, den andra i svagt månljus. En och annan vagn hördes skynda fram där nere, omnibusar med gröna och röda lyktor voro ännu i farten, fastän i sömning takt, några herrar kommo gående arm i arm sjungande av full hals. Mellan träden sken cigarrbodens röda lykta och affischpelarens upplysta program. Framför sig hade han stängda fönsterrader, med ljus endast i en och annan vindskupa. Över taken sköt här och där en skarpt belyst gavel upp och raderna av tegelpannor på skorstenarna tecknade sina silhuetter mot himlen. Över stod ett mörkt kyrktorn, som såg ut som en jätte, stående på taket. Längre bort höljdes allt i en rödskiftande dimma och däröver låg

den ljusa, blågrå, till hälften töckniga stjärnhimlen med sina många bleka ögon, som sågo ned.

Alltsamman tycktes så nytt för honom, som stod där uppe på balkongen, och ändå hade han sett det så mångfaldiga gånger. Och när han stod där, så gingo hans tankar småningom in på den numera vanliga vägen och han började att drömma om ett natt hem, där Fanny var den goda anden, om en lugn framtid, om lycka och frid. Och ju längre han stod kvar i natten, dess lättare syntes honom hela livet, och han kände sig riktigt lycklig i ensamheten.

Han arbetade ej alls under denna tid, han var endast ute och visade staden för de sist anlända. Till kotteriet hade nu även Erland slutit sig.

Erland var en gammal bekant till de andra från Stockholm. Fastän ej konstnär — han var medikofilare — hade han likväl ofta deltagit i »kårandans» festligheter. Men aldrig hade han gjort något väsen av sig där. Han var en barnsligt försagd natur, gick mest för sig själv med händerna på ryggen, sade sällan ett ord, utom när han blev överraskad av något, som han såg eller hörde. Då mumlade han »jaså», och det ganska hörbart. Dina kom ihåg flera gånger, då hon hört honom säga »jaså».

När han kom, övergav Dina helt och hållet Svante och lät denne övertaga Fanny. Men hon gav noga akt på dem båda. —

*

En dag, då ett litet sällskap av landsmän farit ut till Meudon för att äta frukost i det gröna — på en veranda med utsikt över Seine och över de förtjusande stränderna bort åt Sèvres — märkte hon, huru orolig och nervös Svante var och hur även Fanny ej var sig rätt lik.

Skulle det verkligen vara möjligt? Dina kände till symptomerna.

Hon visste också om Paulettes tillvaro. Nå, det var ett förhållande som inte rörde henne. Men om Svante ville draga till sig Fanny, den lilla rara, oskyldiga Fanny, då var det hennes plikt att hindra det.

»Vad är det åt unge herrn? Du är alls inte något roligt sällskap i dag», sade Dina, när de gjorde en promenad efter frukosten.

»Jag har aldrig åtagit mig någon narroll», svarade Ulf kort och tillade: »Den som inte vill ta mig, sådan jag är, får vara mig förutan.»

»Ja, det vet jag», sade Dina.

»Vad menar du?»

»Jag menar...» Nej, hon hade så svårt att säga ut vad hon ville.

Svante hade längesedan uppgivit alla försök att komma under fund med Dina. Hon var mera nyckfull än någonsin. Ibland var hon lika vänlig mot honom som förr, och då kunde han, när de skildes åt, också känna det som då, men lugnare, mera kamratlikt.

Men när de råkades nästa gång, var hon helt anorlunda igen.

»Ja, jag har reda på alltsamman», fortfor hon efter en stund. »Det är så nyttigt att komma hemifrån. Då får man lära känna människorna och se dem riktigt sådana de äro.»

»Studera efter naken modell, ja det gör man nog hemma också», inföll Svante i sin gamla ton.

Dina rodnade häftigt. »Det där borde du ha sagt åt Fanny i stället för åt mig.»

»Hur så?» Han kände sig mycket hågad för ett litet uppfriskande gräl.

»Behöver du fråga det? Fy! Du är lika dubbel du, som de andra.»

Han blev nästan förstummad. Det var så oväntat. Han bet sig i läppen och var blek, och det första han kunde yttra var:

»Det skall *du* säga!»

Deras blickar möttes, men utan synnerlig värme. Dina drog ner sitt flor, såg sig om efter Erland och vinkade honom till sig. Han kom genast fram, såg på dem båda och mumlade sitt »jaså!»

Ulf kom ensam ett stycke efter de andra. Ensam måste han ju bliva, han som ständigt fordrade av andra just det, som han själv aldrig gav. Han borde ha kunnat undvika att reta Dina genom sin elaka hänsyftning. Hade hon inte rätt att uppföra sig hur hon ville, att sluta sig till vem hon ville och lämna sina vänner, när hon ledsnat på dem och kunde dem utantill? Han hade ju i själva verket ingenting gemensamt med henne, varför skulle han då lägga sig i vad som inte rörde honom? Det var förstås hon som börjat. Vad hade hon också med honom att skaffa?

Han närmade sig Fanny, och hon tog honom under armen.

Det var en stilla vårdag. Seinen låg orörlig i solskenet och fåglarna sjöngo överallt i träden. Syrenerna voro redan fullt utslagna och fruktträden alldeles översnöade med vita blommor.

Han hade börjat att språka med Fanny om hur långt försprång våren här hade mot där hemma. Men ju längre de gingo vid varandras sida, ett stycke efter de andra, dess mindre hade de att säga, och

det, de sade, kom så tyst, som finge ej ens småfåglarna höra dem.

Han visste knappast vad de sagt, troligen endast några ganska vanliga och betydelslösa ord — men han visste vilken mening han lagt in i sina ord och trodde att hon förstått honom. Han visste, att han aldrig känt sig så till mods som nu, så lätt och fri och — ja, lycklig, rent av lycklig!

»Föråt mig!» viskade han till Dina, då de hunnit upp det övriga sällskapet nere vid bryggan. »Jag var litet nervös nyss och tänkte inte så noga på vad jag sade.»

»Snälla du!» sade Dina mjukt och förlåtande. Och han fortfor:

»Och jag vet nog att jag bör lämna dig i fred med dem, som du trivs bättre med än med mig.»

Ett minne dök upp för Dina, ett flera år gammalt minne. Hon kom ihåg orden »det där låter nästan som ett avsked». Det var Figge — och sedan var det Svante — och nu var det hon som blev avskedad.

Hennes röst darrade litet, när hon så vänligt hon kunde men utan att se på honom frågade:

»Varför det?»

»Jag skulle», tillade hon, »sakna var och en av mina gamla vänner som deserterade.»

»Men av mitt sällskap har du ändå haft föga glädje.»

»Säg inte det.»

»Du är visst ond på mig?»

»Ond? Skulle jag bli ond på dig?»

»Nej, jag vill inte att någon skall vara ledsen på mig — inte i dag.»

Han gjorde då heller ingen hemlighet av det! Medan Erland satt och var angenäm mot henne utan att hon hörde mycket av vad han sade, fick Dina fullkomligt klart för sig att Svante verkligen deserterat på fullt allvar. Och på vilket sätt? Hon hade sagt ett ord om hans dubbelhet och han hade svarat: Det skall *du* säga!

Översittare hade han ständigt varit, van att behandla andra godtyckligt, överlägset. Men detta var dock för mycket, det var avskyvärt!

Hon blev under dagen allt mera intresserad av vad Erland hade att berätta. Och Erland blev allt mera språksam.

*

»Ulfs tavla har fått nummer ett. Den sitter på cymaisen mitt på en vägg. Han får säkert någon utmärkelse för den.»

Det var dagens nyhet.

Fanny blev glad, när hon fick höra det.

»Det måste vi genast tala om för honom», sade hon. »Han visste ingenting av, när vi skildes från honom i morse.»

Dina ville ej, men Fanny hoppade upp i en omnibus och då måste de övriga komma efter.

De stego av utanför Svantes port.

»Monsieur Ulf?» frågade Dina portvakterskan. Hon vände ett vresigt ansikte mot dem — gumman var alltid ondsint, men denna gång mer än vanligt.

»Monsieur har inte kommit igen», sade hon, »men madame är hemma.»

Fanny och Erland närmade sig nu. De hade ingenting hört.

»Förlåt, jag hörde inte», återtog Dina. Hennes röst darrade något, och det var ej av blygsel som hon blev röd.

»Madame är där uppe», skrek portvakterskan.

»Vem talar ni om?»

»Om madame Ulf naturligtvis. — Se där kommer hon.»

Paulette kom hastigt utför trappan. Hennes lilla hund rusade storsköllande före henne.

Fanny stod orörlig. Hon kände sitt hjärta stanna, kände, som gick något ohjälpligt sönder inom

henne, kände, hon visste icke vad. Hon varken såg eller hörde hon hade sedan intet minne av vad som skett, hon visste blott, att allt omkring henne med ens blev så förändrat. Och det kostade henne ej liten ansträngning att visa sig lugn och låtsa som om hon ingenting hört.

De mötte Svante på gatan ett stycke därifrån.

»Vi va' och sökte dig», sade Dina.

En enda blick på Fanny var nog. Han såg att hon visste allt.

»Fanny», viskade han bönfällande.

Men hon svarade:

»Jag delar inte» — och det sade hon så fast och lugnt, att han aldrig kunde tvivla på hennes mening.

Erland frågade honom om han hört sin tavlas öde. Nej, det hade han inte. Och det tycktes inte intressera honom vidare, då han nu fick höra det.

De skildes genast. Inte ett ord hade Fanny sagt, utom det där: »Jag delar inte.»

Svante kom upp till sig. Han kände sig så slapp och liknöjd. Nu föraktade Fanny honom.

»Jag har sett dina blonda landsmaninnor», ropade Paulette till honom.

Då blev Ulf ursinnig. »Gå härifrån eller jag strypper dig!» skrek han. Och då hon sökte anlita sina vanliga medel, grep han henne i armen och kastade

henne baklänges till golvet. Så gick han därifrån utan att veta, vad han gjorde.

Han gick och gick i timal. Lika gott vart han kom.

Det blev mörkt och man tände gasen. Han kom in i en labyrint av trånga, ruskiga gränder. Det började regna fint och genomträngande, gatstenarna blänkte. Han stannade på en bro och såg ned i det svarta vattnet, som glittrade under var gaslåga. Han stod och såg in i små bodar, där familjerna sutto vid middagsbordet. Han blev tilltalad av en barhuvad kvinnsperson i regnkappa, han stirrade på henne men hörde inte vad hon sade. Han drev fram på måfå.

XI.

»Nej, är det du?»

Det var Figges röst.

»Jag skall gå och äta mat, har du ätit? Inte? Jag går på »syltan» i dag i anseende till finansernas skrala ställning. Går du med, så får du se ett pittoreskt håll.»

Ulf gick med. Det var liksom gott som att spatsera ensam på gatorna.

»Har du förrrat dig till denna trakten?» fortfor Figge. »Jag målar inne på en gård här borta vid sanct Jacques. Två gråa hästar och en Janne i träskor. Men nu har jag slutat för i dag. Fick lov att bjuda Jannen på öl, så nu måste jag gå på syltan och äta.»

Figge visade vägen. »Jag är känd i orten. Vet du, jag har lärt gubben och gumman tala svenska, när det inte gick för dem att få mig till att tala

franska. Man är så ogenerad här borta. Jag brukar spatsera i tofflor på avenuen, det gör ingenting.»

Han drog Ulf med sig in i ett varmt, stort rum med en ångande kamin mitt på golvet och bord vid bord, alla fullsatta av arbetare i vita blusar, av svartklädda kvinnor och av rödbrusiga åkare i blankklädershattar och röda västar. Och därifrån kommo de in i ett litet lågt kyffe med fet luft, som kunde skäras med kniv.

Värden kom tassande efter i tofflor, tände en gaslåga strök med en servet över det nedspillda bordet, diskade nödtorftigt ett par glas och slängde fram två kuvert.

Så plirade han på Figge och sade mycket tydligt:

»Mat?»

Det hade Figge lärt honom.

»Oui!» svarade Figge för att visa, att han ändå kunde litet franska.

Värdinnan kom nu med en vinbutelj. Hon var också klädd i tofflor. Hon sneglade på Ulf och frågade på svenska:

»Landsman?»

»Oui!» svarade Figge överlägset, och så försvann värdsfolket.

»Vad sa du?» frågade Figge, då kamraten teg.
»Skall du inte äta? Maten är skaplig och billig.

Drick ett glas vin. Det är surt som fan, men i brist på bättre. Hör du, är det sant, att du tänker få medalj?»

Ulf skakade på huvudet. »Jag vet inte.» Figge åt och drack med sin gamla aptit.

»Di säger det! Roligt att träffa dig för resten, jag har inte sett en människa på bra länge. Vet du vad, det här låg hemma, när jag kom nyss. Angenäm överraskning, va?»

Han slängde med vänstra handen fram ett brev, medan han fyllde sitt glas med den högra. Svante tog brevet och läste:

Monsieur!

Vous êtes invité à vouloir bien faire retirer sans retard les oeuvres que vous avez soumises à l'examen du jury pour le Salon.

Figge var ännu en gång refuserad.

»Adieu mon plaisir för den gången», sade Figge. »Tavlan kommer inte alls att synas på salongen, som jag tänkte. För resten var det i det hela rätt bra, nu kan jag studera den litet mera. Och härnäst skall jag dra till med något, så brackorna ska flatna, när de få se't.»

Ulf visste inte, vad han skulle säga. Han vände

på brevet och tittade på baksidan. Där fanns en teckning, som Figge ritat, sedan han mottagit den trevliga underrättelsen. Det var ett stilleben: en dödskalle med pjerrotmössa på, ett radband, ett timglas, en vissnad blomma i kruka och en stor spindel, som gick omkring och glodde med runda ögon. Över stod skrivet: »Resignation — la dernière religion.»

Ulf såg på skissen och papperet darrade i hans hand.

»Det där skulle kunna målas, va?» sade Figge.
»Tror du inte det kunde göra sig bra?»

»Åhjo», mumlade Ulf.

»Men det gör för resten ingenting om hundra år», fortsatte Figge. »Man blir inte bättre målare, fast man får sitta på salongen. — Tycker du det är kallt här inne. Då ska vi ha upp dörren, så få vi varmt. Roliga anordningar här i landet. Det är bara att dra ut ett par spikar, som de satt i vägen. Vänta, ska du se!»

Dörren vette ut till en slags trädgård. »Här är stilig vid dager. Ett lusthus, som ser ut som en hönsbur.»

En stor anka kom och tittade in genom dörren, lockad av ljusskenet. Efter kommo flera andra traskande, de sträckte fram halsarna och gapade efter bröd. Ett par småflickor, som hade den trånga går-

den till lekplats, kom också fram och började öva sig i att slänga ögon åt herrarna. De gömde sig bakom dörrposten, tittade skälmskt fram, knäppte med fingrarna, skrattade och ropade »pjou-pjou» åt Figge.

»Jag brukar äta frukost här», sade Figge. »Det är så lantligt med ankorna och lusthuset och småungarna. Påminner om Skanör. Och vet du, det var ett stiligt motiv här, innan träden hade spruckit ut, när äpplena blommade — elegant teckning, skall du tro. Men den syns det inte spår av nu, när det blivit grönt — allting skall då förstöras också. Jag brukar vattna där ute med min vattenkaraffin, men ändå kommer inte ett strå upp på gräsplanen utan bara på gången — där växer det i långa banor. — Du tycker inte om vin, du. Nu ska vi ha kaffe.»

Uppasserskan kom och delade Figges *mendiants*. Hon bara skrattade åt honom, medan han åt. Sedan hon dukat av rullade Figge en cigarett, lade upp benen på en halmstol och sade: »nu mår man bra, va?» och blåste rökvirvlarna ut genom dörren. »Vet du, numera kan jag aldrig måla när jag inte är mätt, om jag än aldrig så gärna ville. Det var alldeles tvärtom förr i världen. När jag har ätit en styv frukost, då kan jag måla, men ser du, då *vill* jag inte måla. För övrigt, vad tjänar det till, kan du säga det?»

Inte visste Ulf, vad det tjänade till.

»Vi ska ha likör. Skål, gamla prisse, tack för länge sen! Det här är alldeles som förr i tiden, va? Vi ha haft många glada stunder tillsammans, vi två! — Du ser så trist ut. Du skulle bli refuserad, det är så nyttigt. Då blir man arg, och då gör man bra saker. När man har medgång blir man bara slapp, skål på det!»

Så började Figge att gnola sina gamla skånska visor, medan ankorna tittade in och slog med vingarna, som om de hört dem förut och ville applådera. Bäst det var frågade han, om Ulf råkat flickorna, och sedan tillade han utan förberedelse:

»Jag höll på att bli kär — jag var visst kär, tror jag. Och du var bös på mig, gamle Apemann!»

Ulf stod upp och Figge gick också.

Han tog Ulf under armen och de drevo omkring liksom förr.

Han drog in honom i ett brasserie där han ville visa en mängd handteckningar, som sutto på vägarna — superba saker av en ung fransman, som var död. Han hade fått blodstörtning. Hette Paillet för resten — styv pojke.

Till sist hamnade de uppe hos Figge och då var han ganska rörd, tackade Apemann för hans gamla vänskap, rev upp tusen minnen från ungdomen, om hur man målat och hur man roat sig.

Då fick Ulf åter talegåvan. Och hur hade det nu gått? Vart hade de största talangerna tagit vägen? Och modet, hänförelsen? Alltsamman var bara munväder, prat, dumheter. Man bedrager sig och världen i det fallet liksom i så många andra.

Men Figge följde sin egen tankegång:

»Men det är ändå roligt! Vad gör det, om man inte får sälja, det är att *göra* det, som är det styvaste. Vänta, skall du få se!»

Han drog fram sina dukar, den ena efter den andra, rev undan rockar och annat, som med färgfläckar på lågo i vägen, lassade fram studier i högar, dammiga, delvis utsuddade bitar, färdiga tavlor, som kommit osålda tillbaka till ateljén och som nu stodo och mörknade — de som han ej givit bort. Han lyste med ljuset på alla foster av hans ungdomskraft, hans livliga fantasi, av alla hugskott och alla infall som av sig själva tagit form och färg.

Han rev i högarna. »Det här blev aldrig färdigt. Det var en dum karl och en gammal fröken, som sade att det var så förtjusande charmant. Jag gav'et tusan. Det äcklade mig att tänka på de papegojorna. — Den här — det är skräp — jag skulle ha fått sälja den, men den är så dålig så jag ville inte. Den här hade jag beställd av en bracka — det var den enda beställning jag någonsin haft — den historien

har jag talat om förut. Hade jag bara pengar, så skulle jag måla stora tavlor för att slå gubbarna i halsen med där hemma.»

Figge hade nu blivit riktigt ond; det blev han alltid, fast det gick långsamt, när han såg framför sig frukterna av sitt arbete.

Han sparkade till studiehögarna: »Undan med eländet! Jag borde ha stannat på Centraltryckeriet, när jag en gång var där. Och ritat buteljetiketter och cigarrlådskonstverk. Då hade jag varit fet nu. Och då skulle ingen ha vågat säga att mitt arbete var dåligt!»

Varpå Figge började gnola Per Svinaherde, medan han sköt undan de stora dukarna. Han rätade upp sig, medan han sjöng, han höjde sin röst, och det var med kraft han slungade fram slutorden i visan:

»Jag är väl ingen svinaherde, fast ni tycker så —
Jag är den störste konung, på jorden månde gå!»

Då Ulf gått sin väg kröp Figge upp på stegen till sin bädd i skydd av Rembrandts Nattvakt. Bakom den stora tavlan försvann han, men han kunde inte sova utan tyckte att han var med i det glada skyttegillet, tågande ut till lek och fröjd, och alla konstrecensenter stodo uppställda som skottavlor.

Men han tyckte ändå synd om dem, ty *de* visste ju inte, vad målarglädje var.

Hans bädd där uppe på loftet började att gunga betänkligt, i stora vågor, fram och tillbaka. Till slut fattade Figge ett djärvt beslut. Han steg upp, tog ett fast tag i sängkanten och ställde sig att styra skeppet i sjögången.

Det var långt lidet på natten, då Ulf ringde på sin dörr och ropade sitt namn inåt portvaktarlogen. Inifrån mörkret hörde han en sömning röst, som skrek:

»Madame är utgången.»

Då kom allt över honom igen — med ny kraft. Aldrig hade hans eleganta ateljé varit så dyster och mörk som den natten, glädjelös och tom som hans hela liv var. Han brydde sig ej ens om att tända på ljus, och inte gick han ut på balkongen den natten.

XII.

Det hade nu blivit full sommar med varmt solsken, blå himmel och blommande kastanjer i Champs-Elysées.

Salongen var öppnad, och uppsträckta och eleganta gingo kamraterna där och studerade och drev. Dit kom också Ulf ibland men alltid tidigt på morgonen, innan folkmassorna ännu hunnit fylla salar och gallerier. Han gick där ensam och såg likgiltigt på de tusentals dukarna, och allt föreföll honom så tomt och andefattigt. Och när han stannade framför sin egen tavla, som gjorde sig förträffligt gällande på sin goda plats i främsta raden, så undrade han, om det verkligen var han själv, som målat denna friska bild av sommar och lycka, och det syntes honom självklart, att han aldrig mera skulle kunna åstadkomma något dylikt. Ty denna tavla hade verkligen gjort sig själv, och det noggranna detaljstudiet hade endast tjänat till att dra-

pera det friska, vinnande ämnet i en lika vinnande dräkt.

Det var ju självklart att han skulle ha målat bra under denna tid. Trots oron, den ständiga oron, hade han känt sig så frisk och så i jämvikt.

Men nu var det med ens slut. Varför hade detta hänt honom? Varför hade Fanny kommit i hans väg? Blott för att lysa upp en dag och sedan gömma ett helt liv i töcken, för att lära honom inse sin litenhet, göra honom missnöjd med sitt arbete, han som förr hölls uppe och drevs fram just av sin starka självkänsla.

Aldrig hade han förr varit i sådant uppror. Varför skulle han också bygga de där luftsloppen? Han var ju inte något barn. Hade han inte gjort det, så hade han nu sluppit allt det här.

Hon delade ej! Det var hans egna ord. Han kunde inte harmas över att ha fått dem igen. Skulle hon verkligen haft rätt, var felet hans eget, hade han så lättsinnigt kastat bort sig, givit det goda i sig till spillo?

Nej, det var ju dumheter att tänka så! Visserligen var det en klyfta mellan honom och en så ren och frisk natur som Fanny, men den var likväl ej större än att han som andra kunnat överstiga den.

Han hade ju ingenting ont gjort. Många hade levat vildare än han. Ty han hade ändå bevarat sin innersta natur obefläckad, hans hjärta hade aldrig tagit minsta del i hans små snedsprång.

Fanny kände i själva verket föga till världen, fast hon en gång sagt de där orden att det är bättre, om flickan får se livets avigsida, sådan den är, än om hon tänker sig den, förförisk, förgylld.

Han förstod henne ej. Hon var inte som andra flickor, det var just olyckan. Och ju mera Svante tänkte på henne, dess mindre önskade han, att hon varit det — fastän *han* i så fall skulle varit mindre olycklig nu.

»Jag delar inte!» Skulle det verkligen inte vara kvinnans lott — — att dela?

Han kom varken ut eller in, han förstod henne lika litet som han förstod sig själv.

Och omöjligt var det för honom att tala med henne om detta. De hade kommit i en helt ny ställning till varandra. Han märkte mycket väl, huru hon undvek honom, och det var honom omöjligt att göra minsta steg till ett närmande. Skulle han ödmjuka sig, tigga om nåd? Nej, vad som än komme att hända, feg skulle hon aldrig se honom.

Hon älskade honom inte, det var allt för tydligt;

hade hon gjort det, så hade hon helt säkert... delat. Och då han nu ej kunde väcka hennes kärlek, så återstod för honom ingenting annat än att söka lugna sig. Resignationen är ju vår yttersta religion.

En morgon, då han slagit sig ned i salongens trädgård där skulpturverken stodo mellan bladväxterna, så träffade han oförmodat på Dina. Hon kom vid Erlands arm, glad och elegant. Då de fingo se Ulf sitta där, stannade båda och kommo fram till honom.

Han tyckte, att Dina rodnade, men kanske var det bara hennes moderna röda flor, som förvillat honom.

»Så osynlig du är!» började hon, i det hon satte sig ned på järnsoffan. »Tänker du glömma bort dina gamla vänner nu, när du håller på att få ett namn som målare? För du vet ju, att du har medaljen? Det hörde jag Laurens säga — jag var uppe hos honom i går. En sådan ateljé han har! Och jag sade visst många dumheter, när jag talade vid honom. — Vet du, vi var ute till Robinson i går. Varför kom du inte med? Hela min gamla kåranda var med.»

Han såg på henne. »Jag var inte hågad. Och

jag hade för övrigt visst varit överflödigt där. Jag vet inte om jag har den äran att räknas med till din gamla kåranda.»

»Vad skall jag eljest kalla den?» frågade hon sakta och såg på honom med en blick, som ej var vacker. »Kanske mina vänner? Alldeles som om jag skulle ha några vänner! Det har jag aldrig haft. Inte en enda.»

Hon talade sakta för att ej Erland skulle höra hennes ord; han hade gått några steg åt sidan för att se på en marmorgrupp.

Svante såg bort till honom och hon förstod hans mening.

»Jaja, det finns undantag. Erland tycker jag om. För övrigt skall man aldrig tro på människor utan ta allting kallt. Det är enda sättet. — A propos, i morgon ska vi ner i katakomberna. Följer du med? Jag har varit där en gång förut. Det är rätt lustigt att gå där nere och se på benhögarerna — alla blandade om varann — inlagda, se ut som fikon i en låda. Det är verkligen löjligt. Man blir inte alls andäktig av att se på det.»

Hon berättade några kvickheter, som man yttrat där nere, och Svante undrade, varför hon var så talträngd i dag — nästan som om hon velat dölja nå-

got eller som om hon tänkte endast på en sak, som hon ej talade om.

När Erland åter närmade sig — Erland var ett mönster av fin takt — då steg Dina upp.

»Nej, vi skulle gå och köpa ett par sköldpaddor, som jag skall skicka hem. Fanny tar dem med sig. Ja, du vet ju att hon reser i kväll.»

Det visste Svante alls icke.

»Kom ihåg, att du skall ha en avskedsbukett med dig», var det sista Dina sade, varpå hon småleende hoppade bort vid Erlands arm.

Fanny skulle resa!

Och allt skulle bli som förut.

Om det blott *kunnat* bliva som förut! Men hon skulle vara död för honom, han skulle ej ens få säga henne farväl, ty till bangården ville han inte gå, och den föreskrivna buketten från honom skulle hon säkert bliva utan. Hon var ju förlorad för honom.

Hans tankar irrade till Dina, den vackra lilla varelsen, vars koketta hatt och blonda lockar ännu syntes borta vid utgången. Även henne hade han en gång förlorat genom sin fåfänga. Fast det var ett helt annat förhållande med henne. Men skulle han då mista alla, han fäste sig vid, skulle allt gott hos honom alstra endast saknad, harm, tomhet?

Han smålog bittert. Var han ej i själva verket alltför svag att kunna hysa en stark känsla, en djup kärlek, som varar för livet? Ah, vad tjänar det till att grubbla över dylikt? Det är nu en gång som det är.

Hemkommen träffade han Paulette. Hon hade varit borta på besök hos sin onkel i Compiègne.

Han skulle under andra förhållanden alls ej ha fäst sig vid denna uppenbara lögn — ty han visste att hon varit kvar i Paris — ett par av hans vänner hade sett henne på Edenteatern en kväll — men i den sinnesstämning, han nu var, kunde han ej utvärda hennes fräcka leende, utan hans vrede brast lös och han befallde henne att på ögonblicket lämna hans hus.

Det blev en häftig scen. Hon storgrät och släpade sig för hans fötter, och då han var blind såväl för hennes ångest som för hennes behag, så blev hon vild och gav sin svartsjuka fritt lopp, rasade om hans blonda väninnor och svor att strypa dem, att kasta vitriol i ansiktet på den första av dem, som trädde in genom dörren — och slutet blev, att hon lovade att lämna honom, om han gav henne 20,000 francs.

Uppträdet avbröts genom en ringning på dörren.

Ulf låste in sin »härskarinna» i sängkammaren och gick att öppna.

Det var en konsthandlare, som föranledd av den framgång, monsieur Ulfs salongstavla haft, bad att bliva ihågkommen, när monsieur härnäst ville avyttra något arbete. Hade monsieur ej till äventyrs några studier att lämna nu genast?

Ulf lovade att söka fram allt vad han hade, så kunde monsieur välja. Och det blev ett bugande och ett ursäktande och artigheter i mängd, i synnerhet från fransmannens sida.

Då Svante öppnade för Paulette, hade hennes fordringar stigit till 30,000 francs. Han svarade henne ej ett ord utan gick ut.

Han kunde ändå ej avstå från att gå bort åt järnvägsstationen till för att få se en skymt av Fanny. Och mycket riktigt såg han henne i en vagn på rue de Lafayette. Men då svek honom hans mod, han vände ryggen till, och när han såg sig om hade vagnen passerat och var borta.

Han fortsatte sin väg och kom upp till Eremitaget, där ett par landsmän sutto och småsvuro över att ej kunna hitta på något roligt i det glada Paris, som var så lagom glatt. Då kom det över Ulf något av hans gamla uppbrusande lynne, och han ropade till dem:

»Kom, så ska vi ut och blöta min medalj!»

Han tänkte inte mera på, vad han gjorde. De flyttade sig över till Elysée, vandrade sedan på morgonen ut åt landet, åto frukost i en by någonstädes, spelade biljard och drucko öl och kommo ej åter till staden förrän på eftermiddagen.

Då var Fanny redan långt borta.

XIII.

Det var vår igen. Flera år hade gått, sedan Svante Ulf fick sin medalj. Han räknades nu bland Frankrikes mera distinguerade konstnärer, ja, han var så »distingué», att han ej ens brytt sig om att utställa något arbete på denna salong utan föredragit att lämna några småtavlor till en utställning i Mirliton. I den eleganta klubbsalongen fingo tavlorna bättre platser och blandades ej bort i hopen, och allmänheten, som kom dit, visste på förhand, att alla tavlor, som fått ett rum där, voro målade av store mästare, av konstnärer, vilkas arbeten »väckte sensation» och vilkas personer voro föremål för det avgudereri, som Paris ägnar målare och skådespelare.

Men granskade man noga de studier, som buro namnet Ulf, målat i raska drag vid dukens underkant, så kunde den skarpsynte upptäcka, huru målaren strukit över ett årtal, som skvallrade om, att tavlan förskrev sig från den tid, då lyckan ej ännu

öppnat rytkbarhetens portar för den frade konstnären.

Det var samma förhållande med de skisser, han ställt ut året förut, och som förskaffat honom så varma lovord från tidningarnas konstgranskare med lille Albert Wolff i spetsen.

Ja, Svante hade gjort lycka. Han visade sig nu mera sällan i sina gamla kamraters krets. Han höll sig för god för den gamla »kårandan», som inte var någon kåranda och som för övrigt nu var förstärkt av många friska krafter, komna hemifrån — »alla målarpojkar resa ju ut nu för tiden», yttrade Ulf överlägset — och de kunde också reda sig gott utan honom, i synnerhet som hans numera vanliga tystlåtenhet, då han druckit ett par svenska toddar, ofta övergick till ett bittert hån över konsten, både tidens och hans egen. Han kom alltid till den slutsats, att det var humbug alltsamman.

Svante anade kamraternas tankar om det, han sade, och han visste även, vad de tänkte om honom själv. Själv hade han bättre än någon reda på orsaken till sin framgång. Han hade funnit ett anslående ämne, råkat in på en obeträdd väg, och den som i Paris finner på något nytt, den är säker om framgång, åtminstone för en tid.

Men då han i ett par år upprepat sina motiv några gånger, kunde han ej undgå att se tomheten i de ämnen, han valt. Det var ju intet annat än uppställda modeller, han målat, intet annat än kopior, endast arbete, ingen själ i hans konst. »Verkar det förädlade?» kunde han fråga sig själv. Han kunde ej mera dölja, att den uppburne konstnären börjat tröttna, och att det just var hans tvivel på sig själv, på sin kraft och sin förmåga, som dikterade hans bittra utfall mot andra. Och då hans misströstan drev honom till overksamhet och till pariserliv, då släppte han ut sina studier, dem han aldrig förr velat avyttra, därför att han ämnat måla tavlor efter dem. Dessa några år gamla studier voro fullt ut värda det beröm, man gav dem, och han läste i tidningarna om huru lovande han fortfarande var, och om vad konsten hade att vänta av denne kække soldat, som bar marskalkstaven i sin ränsel.

Någon gång kom han ned på »Syrach» — den anspråkslösa vinlokalen, där landsmännen numera samlades ibland — och det hände då, att han mot allt skick och bruk tog Paulette med sig dit. Det hade ingenting blivit av med deras skilsmässa.

Då satt hon vid bordsändan med sin lilla hund i knäet, satt där leende och med feta, röda kinder — hon hade blivit fet under de sista åren. Men det

hände en gång, att när Svante yttrat ett alltför när-
gånget ord till henne, hon blev ursinnig och kasta-
de sitt ölglas rätt i ansiktet på honom. Och sedan
kom varken hon eller han dit mera.

Men dagen efter detta uppträde blev Svante på
allvar av med sin »härskarinna». Han gav henne
de 30,000, hon begärt, och reste ned till Spanien.
När han kom igen, var hon borta från hans vå-
ning.

»Stackars Ulf», hade en av kamraterna yttrat, då
han gått ifrån Syrach, »han har inte för roligt.»

Nej, han hade föga roligt. Han målade åt sig
en resignation efter Figges idé — med timglaset,
pjerrotmössan och spindeln. Ö, vad han avundades
Figge, söndagsbarnet, som aldrig tvivlade och aldrig
miste modet, som fordrade intet och aldrig ens
visste, vart han strävade, utan lät instinkten leda
sig och bara gick fram eller drevs fram utan att
veta vart — och som var omtyckt av alla, fast han
aldrig gjorde någonting för att bli va det.

Kort efter sin återkomst från Spanien träffade
han Figge en middag i Luxembourgparken. Figge
var mycket luggliten men ganska lik sig för övrigt.
Han bar sina långa spetsade mustascher pekande
mot skyn, hatten satt elegant på sned, och han hade

en spritt ny och modern käpp med ett dogghuvud på.

»Nej, se på Figge! Länge sen jag såg dig.»

»Likaledes, likaledes!»

»Nå, vad gör du nu för tiden?»

»Jag går och väntar på Sten», sade Figge. »Di har inte råkat honom? Han är dysterkvist nu för tiden — men det ger sig väl. Han har kommit hemifrån just i dagarna och är arg som fan på dem där hemma. Vi skulle träffas här.»

»Nå, du själv, Figge! Har du målat mycket?»

»Åh ja, litet av varje. Jag har bott på landet hela året», berättade Figge. »Jag tycker om landet. Vet du, jag är vegetarian nu för tiden, lever på bara grönfoder. Det är så ont om kött, ser du. Jag blev bekant med en gubbe, som ritar helgon; dem har jag kolorerat åt honom; jag har smort ihop en helvetes massa helgon åt 'en — med glerior om skallen varenda en. Jag har levat på det, när ingen ville ha mina tablåer. A propos det, så blev min lilla tavla antagen i år på salongen — det var en käring i blått förklä', som matade höns. Jag hade svängt ihop en stor häxdans, men så gav jag den så många som flyger och far och skickade upp gumman i stället. Hon sitter uppe vid taket. Man kan se henne, om

man har kikare. Jag gick i fjorton dar och sökte, innan jag fick tag i henne. Det var också något att stå efter, att få komma med på salongen! — Sen skickade jag hem tavlan. Den har hängt på 'konstis' och sen skänkte jag den till något lotteri eller vad det var. Man får vara nöjd att man blir av med sina saker. Och vet du, Mancke skickade hit en tidning hemifrån, där jag fick på huden naturligtvis. Motivet var illa valt och käringen för ful och för illa klädd — och de begrepo inte, varför jag målat henne. Rätt skämtsamt! Det är det enda, jag hört hemifrån sen i julas. Nu har jag hyrt in mig där ute på bondlandet för en franc om dagen. Gubben är livad, fast han aldrig kan tala, så folk begriper ett ord. Sjunger visor — så där *la hit lala* och ritar helgon i långa banor. Men i dag så hade de helgdag därute och gubbens bod var stängd, så jag blev inte av med mitt helgon och fick således inte den där francen — och därför spatserade jag in till stan tidigt i morse för att inte behöva skämmas. Det är allt litet magert ibland. Det är som förr, när jag bodde hos gumman Blom, du minns, i Riddargatsbacken, och var inackorderad i maten, och där fick man inte kött oftare än var fjortonde söndag. Jaja, du förstår, vad jag menar. — För resten är det stiliget där ute, skall du tro. Stock-

rosor och pittoreska gårdar, och man går klädd i träskor om vintern och i simbyxor om sommaren — en riktig idyll va? Om vinterkvällarna sitter man i ett nedrökt kök och dricker cider — surt som fan — med bassarna och sjunger visor. Jag skulle lära dem 'Ajös, mitt fagra hår', men den gick inte i dumskallarna. — Vet du, det är något av Skåne i den där naturen — vida slätter och små trädgårdar — fast allt är så instängt här. Gråa murar om allting!»

»Har du inte tänkt på att fara hem igen?»

»Nej, jag har inga slantar. Och vad skulle jag göra där för övrigt? Gumman mor är ju död.»

Figge blev tyst. Och nu såg Svante, att även han ändå blivit förändrad på dessa sista år.

»Ska vi sätta oss ned och ta en bock?» föreslog Ulf.

De hade stannat utanför ett kafé på rue de Medici. Omkring dem var ett brusande liv, omnibus-sarna stretade upp för boulevard Saint Michel, dro-skor vimlade om varandra och det var mycket folk ute. Framför dem lyfte sig Pantheons kupol, luftig och lätt, och en fontän skvalpade sakta framför grindarna till Luxembourg.

»Vi tänkte gå och söka rätt på Erland och Dina»,

sade Figge, då boken var utdrucken. »Sten talade om, att de reste hit för en vecka sen. Du har inte råkat de unga tu.»

»Nej, jag visste alls inte, att de var här», sade Ulf.

»Det är alltid roligt att se sina gamla flammor som gifta, vad? — När de ha gift sig med någon annan, förstås», fortfor Figge.

»Hör du, bror!» sade Ulf, när de stego upp för att gå. »Jag skall tala om något för dig. Jag har verkligen funderat på att flytta hem. Jag har fått en påstötning. Gubben Borg där hemma ämnar ta avsked nu, och om jag kommer hem, så tror jag nog jag får hans plats.»

»Tänker *du* bli professor?» ropade Figge och Svante tyckte sig läsa i hans blick de där övermodiga orden från den djärva ungdomstiden: »Unnar du mig inte att bli konstnär?» —

»Där ha vi Sten!»

Figge förklarade, att det var bra trevligt att träffa »så kallade samtida, som alltid hålla samma ålder som man själv.»

Sten var mager och blek. Han såg nervös och överansträngd ut.

»Du behöver komma på gräsbete», sade Figge. »Följ med mig ut till min idyll.»

Det hade 'skriftställaren' god lust att göra. Han var utarbetad och utledsen vid käbblen hemma, vid allt personligt gräl, som förde till intet resultat.

Hur han hade det? »Jo tack, jag har det litet annorlunda än förr, när vi gick där hemma och fånade.»

»Vi ha det annorlunda litet var», sade Ulf.

»Ni va emellertid kloka, som bärgade er i tid. Men jag har fått gå där hemma, så jag varit nära att bli ett nöt, inskuffat i sitt bås. Nu skall jag hoppas, att jag inte behöver resa hem igen på mycket länge. När jag håller mig på avstånd, skall jag väl åtminstone kunna hålla mig ifrån att bitas när man skäller på mig. De ha, vet ni, ett ypperligt patent där hemma att fostra revolutioner, eldröda radikaler — de förstå att utså bitterhet, att egga oss, tills vi bli rent av galna och hoppa över alla skacklor. Ja, det där ha ni inte varit med om. Här ute aktar man sig, här finns åtminstone dueller, och det är en god sak, fast den missbrukas och blir ynkelig och löjlig, den med. — Vi va bra dumma i vår ungdom, som blev sådana här onyttiga varelser, inte sant? Det var bara för att vi inbillade oss, att vi hade något att uträtta i världen. Varför blev vi inte ämbetsmän eller handelsmän? Då skulle ingen ha skällt på oss och vi skulle ha blivit ansedda och

täta. Det är mycket bekvämare att bli en aktad samtida än att sälla sig till de överflödiga. Och då skulle vi ha styrt samhället och tvungit var ung åsikt att kapitulera och strypt var självständig man, vi fick korn på. — Men det är inte värt att ilsknas. Dumheten är i alla fall på vår sida. — Nej, låt oss tala om någonting annat. Du tänker ju flytta hem, Svante?»

»Ja-a, jag skall allt se mig för, hur det är där hemma. Stannar kanske inte så länge där.»

»Ni borde i alla fall inte ha något att beklaga er över tycker jag», fortfor Sten. »Ni ha det så bra som helst, få stipendier och skuffas fram ett bra stycke. Och sen få ni tillstånd att emigrera, såsom för fosterlandet onyttiga. Så få ni vasen som ersättning för den där gudagnistan och de där himlagåvorna, som ni tappat bort och inte kunna hitta rätt på igen.»

»Ja» sade Ulf, »det är litet överraskande, när man inser, att man är en hantverkare och ingenting annat — som till på köpet arbetar bara för andras nöje.»

»Det borde man lärt er från början», sade Sten. »I alla fall är det få av er, som tänka på att sluta upp med det lönlösa yrket. Du Figge, du har ju aldrig haft någon framgång...»

»Mycket litet.»

»Har du inte tänkt ge alltsamman på båten? Eller varför är du så envis i att hålla på och måla?»

»Varför? Fan, därför att jag ingenting annat du-ger till — och därför att jag ger allt annat så många som flyger och far.»

»Ja, *du* har det bra, Figge. Men ser du, jag har bara att välja mellan att uppge det jag strävat efter och bli en sansad medborgare, som håller på det be-stående, om det så är friskt eller ruttet — eller ock-så att bli ettrig på allt, rödrasande och vild. Vi gjorde nog bäst i att ge oss. Men *jag* gör det i alla fall aldrig.»

Ulf invände ingenting. Han bröt upp. Det var tid att gå.

»Du får det nog bra ändå», sade Figge, när de gingo nedåt boulevarden. »Du skall ta dina gossar med dig och resa utåt landet. Lär dem att måla ute i fria luften du, och låt dem aldrig lägga under med asfalt. Det vore rätt festligt att komma hem på ett ryck. Men bara på en vecka. För här ute *kan* man åtminstone bli något, om man anstränger sig.»

De stannade nu utanför Odéon.

»Nej», sade Figge, »nu skall jag i förbifarten gå upp på Luxembourg och titta på Lhermittes färg.

Det är allt för violett, va? Verkar litet porslin, tycker du inte det, fast det är duktigt?»

»Ja, adjö då, gamle Figge! Om vi inte träffa varandra mera nu — jag reser kanske snart — så tack skall du ha! Vi råkas väl någon gång! Adjö, Sten.»

»Frid med dig, Apemann!»

Ulf vände dem hastigt ryggen och gick fort därifrån. Det var icke den distinguerade parisaren, som uttalat hans sista ord, utan det var gamle Apemann från 'inrättningen' hemma vid Röda bodarna och från ateljén uppe i Stockholm, från den tid, då ännu allt låg i knopp, då man hoppades och väntade, då ingenting ramlat ännu, och då hela världen var öppen och fri och lyst av vänligt, värmande solsken.

»Vad skall man göra?» sade Figge till Sten. »Das Leben ist ein Traum.»

Och medan de gingo upp för trapporna till museet, balanserade Figge med sin nya pariserkäpp och gnolade på en av sina otaliga gamla visor:

»Tacka vet jag turkarna,
sitta lugna i divan,
låta odaliskerna
dansa utav bara fan!»

Och då han sett på Lhermittes färg och sagt till Sten: »jag skall göra det ändå styvare», så gick han ut igen med en oförskämt nöjd uppsyn, med de långa mustaschspetsarna pekande uppåt och cigaretten i mun. »När man är målare skall man vara livad!»

Han hittade en slant i sin ficka. För den köpte han sig en näsduk på trottoaren utanför en bod, och så vandrade de båda att söka upp de nygifta.

XIV.

På middagen var det nästan sommarväder, blå himmel med små strömoln, ljumma vindar och vårblått vatten ute i Saltsjön — bländande solsken över husraderna och skarpa skuggor på gatan efter var lyktpåle. Humlegårdens gräsmattor sökte inbilla folk att de voro gröna, små blåsippor bjödos ut på gatorna, och kastanjerna nedanför kanonierkasernen började få knoppar. Det ville ej bli någon riktig vinter, fast man redan var inne i februari.

På aftonen hade det regnat. Gatorna voro slaskiga och vattenpussarna blänkte i gasskenet.

Föreståndaren för det nya tekniska läroverket hade med ett hjärtligt handslag tagit god natt av gamle baron och kammarherren, som skjutsat honom hem. Han hade slagit igen vagnsdörren, portvakters gumma hade släppt in honom, och så gick han långsamt upp för de många rika trapporna. Korridorerna försvunno i mörker, här och var skymtade

en hög dörr med några stora bokstäver målade tvärs över.

Han kom till sin dörr. Där satt en stor anslags-tavla bredvid och på dörren en visitlåda med namnet: Svante Ulf.

Han gick in i sin salong och tände ljus. Han tog av sig fracken, slängde på bordet ett par hopkramade vita handskar, drack vatten, tände ett ljus till.

Sömnig var han alls icke. Han tog en cigarr på rökbordet, lade upp benen på soffan och såg sig omkring.

Det är ett vackert konstnärshem. Han kan se med välbehag på mattans stilfulla mönster, på björnhuden under bordet, på det skulpterade renässansskåpet, de pompejanska vaserna, på allt som blänker och gnistrar på skrivbordet, på väggdekorationen mitt framför med dess pikanta färger — uppslagna solfjädrar, små akvarellutkast, paletter med en skiss målad av de färger, som ännu sutto torkade kvar utefter kanten, och de gamla lampetterna av driven mässing. Alltsamman skuggat av murgröna. I mitten sitter hans eget porträtt, taget från ryggen — mycket roligt, det hade Figge gjort en afton ute i Marlotte.

Figge ja, vad månede han nu göra? Sitter väl i

draget på sin ateljé, om han ens har någon, med en schal lindad om benen och pipa i munnen — lever på grönfoder — kött kanske »var fjortonde söndag», det var ju så han sade — och gnolar och målar och hoppas, att hans tid skall komma. Det har han nu tänkt bra länge.

Det är ett år som Ulv haft den här platsen. Han blev inte professor efter gubben Borg. »De ville inte ha dig på akademien», sade Mancke hästmålaren, »utan gav dig den här platsen för att kunna gå dig förbi vid professorsvalet. Där har du skälet.»

Mancke hade alltid varit oförskämd och hade blivit riktigt svår på sista tiden. Han hade inte haft tur, han. Höll fortfarande på att måla sina hästar, men nu alltid i små dimensioner, eljest fick han aldrig sälja dem.

Ville inte ha mig på akademien!

Han kom att tänka på, hur hans åsikter förändrats, hur livet lärt honom helt annat än vad han hoppats och tänkt.

Ulf hade hållit ett tal för gamle baronen vid supéen, för den vördade konstluskaren och kännaren. Han hade verkligen överträffat sig själv, och på hemvägen hade den sirlige gamle hovmannen frågat, om han hade något emot en hovplats. En intendantsplats var just ledig. Inte någon lön att tala

om — men titeln och rangen. Och ingen svår tjänst — hänga upp tavlor och ordna porslinet.

Ulf hade varit medgörlig. Han hörde ännu baronens avskedsord: »lita på mig.»

Han tog ett ljus och gick in i sin ateljé.

En stor, präktig ateljé. Över allt funnos konstverk, byster, antika avgjutningar. En gobelin, framställande Psyche i det ögonblick, då Amor lämnar henne. Bakom den stod en stor tavla, som han börjat i Paris, men som han sedan aldrig brytt sig om att göra färdig.

Staffliet upptogs i stället av en liten duk med en bondgosse och en flicka, en sådan målning, som gjorde honom populär här hemma.

Gröna slingor virade sig omkring det breda fönstret. Utanför var himlen mörk med en och annan svag stjärna. Här och där ett enstaka upplyst fönster med en brinnande lampa.

»Arbeta? Nej, det är inte vägen.» Han gnolade på Künstlerleben, som han valsat efter med fröken Marika, och han hittade mossrosen, som hon tappat och han behållit. I morgon skulle hon jämte gamle baron göra en visit på hans ateljé. De skulle finna den charmant. Men staffliet med det älskande paret rullade han undan bakom ett draperi att sällskapa med mannequinen.

Friska blommor skulle han ha i vaserna. Hon tyckte ju så mycket om blommor.

Han skrattade för sig själv och blåste ut cigarr-röken i en lång strimma, som blev kvar orörlig i luften framför honom.

Så glad som i kväll hade han ej varit på mycket länge, inte ens den dag, då han fått sin utnämning.

Mossrosor — Dina plögade förr ofta bära mossrosor vid barmen.

Dina och hennes man, doktorn, hade varit med på balen. Hon var ännu vacker, tyckte om att hålla små fester för målare, reste mycket och målade ibland någon liten miniatyrtavla. Men hon brydde sig inte om att ställa ut dem.

Ulf och hon hade blivit goda vänner igen. De hade ju intet skäl till annat. Tvärtom hade de ju ganska mycket gemensamt från ungdomsdagarna.

Det var ändå länge, länge sedan!

Ulf hade också någon gång råkat Fanny hos henne. Fanny var inte gift. De hade talats vid om likgiltiga saker, men det fanns så mycket, de ej kunde tala om, det var något tvunget över deras ord, något som höll dem båda på avstånd från varandra.

Han undvek henne. Det låg, tyckte han, en stum förebräelse i hennes blick. Hon var som ett slags

samvete för honom — han ville helst inte råka henne.

Aldrig blev han heller fri från minnet av de där barnsligheterna.

Han gick ut i sin salong igen. Dagens post låg framme. Han vek upp en tidning och fick där läsa om sig själv, om Svante Ulf, »vår sant nationelle konstnär, som aldrig förnekat sitt svenska blod, sitt nordiska kynne och aldrig tappat bort sig själv i främmande land, fästän han rönt rättvist erkännande där.»

Det var förstås en god vän och bror, som skrivit det där. Men ingen kunde påstå annat, än att den där vännen var en självständig natur, som utsade sin egen mening.

Nej, där låg ju ett brev med franskt frimärke! Från Sten. Sten skrev ibland, när det föll honom in.

Ett långt, tätt brev.

Sten hade nu verkligen lugnat sig. Den överretning, som först när han kom till Paris gjort honom så bitter och ettrig, hade gått över. Han arbetade nu med kraft och mod men i de radikales leder. På ackord kunde han ej leva, helt måste han giva sig åt den sak, vars strid var hans.

Men hem ville han ej komma.

Vad var det, som stod där? Figge, skrev han, har målat en tavla, som väckt mycket uppseende bland konstnärerna här. Den är nu inlämnad till salongen. Antingen når han denna gång en stor succès eller får han ett namn bland konstens vänstermän, ty tavlan är lika genomfrisk och natur-sann som den är rebellisk. Jag tror dock han blir erkänd, ty här är det tillåtet att hysa egna åsikter och att följa dem...

Figge — Figge en stor konstnär! Skulle Figges tid nu vara kommen? Nå, det vore välförtjänt, han hade ju strävat så länge.

Säkert var det dock icke.

Där stod mera om Figge. »Han ber hälsa de av den gamla kårandan, som finnas hemma. Han sade i går till mig, när vi voro ute och drev: 'Jag undrar hur det ser ut där hemma — om allt står så där mörkt och hårt och tungt, som de säger.'

Ja, det gör det, tyvärr.»

Ulf kände sig litet orolig. Han kunde ej låta bli att tänka med saknad på den där tiden, när jorden ej räckte till, när man ej var rädd för något — icke ens för sin framtid. Frihet, full frihet! Kamraterna hade stannat där ute och ett par av dem voro ansedda nu, hade tavlor på Luxembourg, hade ett namn i den europeiska konstvärlden...

Självt hade han nog också ett namn. Han bar titeln kunglig målare och var snart i tur till vasen, han var ledamot av nationalmusei inköpsnämnd, han spelade kort med gubbar i kraschaner. Men — det fanns dock ett *men*.

Han visste det, han ensam, det som världen förr eller senare skulle inse, att hans senare tavlor voro sämre än de förra, att han gick bakut. Och han vågade ej börja något nytt större arbete av fruktan att förspilla sitt konstnärsnamn.

Men han var också ohjälplig i att alltid vara missnöjd med sig själv! Andra prisade honom. »För mycken självkritik, för höga tankar om konstens mål», hade man skrivit om honom. Och nu, då han nått målet, människans mål på jorden: en sorgfri ålderdom med goda inkomster — nu var han heller inte nöjd och skulle nog aldrig bliva det.

Men klockan var redan fyra.

Han lade i hög en mängd papper, som skulle genomses på morgonen, ansökningar, kostnadsförslag, lade fram några eleganta böcker och ett par dyrbara raderingar och gick så in i sitt sovrum, prydligt inrett i empirestil med mumiehuvuden och gripars och Ifigenias offer i relief ovanför toaletspegeln.

Han var ändå litet trött, nu först kände han det. Han ville sova bort alla dumma tankar, som lyck-

ligtvis ingen hade en aning om, och vakna stärkt och frisk för att taga emot de två, som han väntade.

»Figge stor konstnär, kanske bli på modet i Paris! Åhnej, inte Figge, men hans tavlor — kanske.»

Det var icke avund, nej det var något helt annat —

Han fällde ned rullgardinen. Stjärnorna voro nu borta. Det snöade stora våta flingor, över taken lade sig ett vitt dok, träden, marken, allt trycktes ned under den vita svepningen. Det såg ut som om det verkligen skulle bli vinter, och nu kom den helt oväntat.

SLUT

Åhlén & Åkerlunds 25-öres-böcker

av Sveriges mest berömda författare.

Omfattar de bästa böckerna av AUGUST BLANCHE, HERMAN BJURSTEN, EMILIE FLYGARE-CARLÉN, FRANS HEDBERG, MARIE SOPHIE SCHWARTZ, ELIAS SEHLSTEDT, ZACHARIAS TOPELIUS m. fl.

Tidigare arbeten av SELMA LAGERLÖF, VERNER VON HEIDENSTAM, SOPHIE ELKAN, GUSTAF AF GEIJERSTAM, AUGUST STRINDBERG m. fl.

Här erbjudes sålunda den svenska romanlitteraturens allra främsta alster som

25-öres-böcker.

Volymen om 160—224 sidor i luxuös utstyrel

Vad pressen säger om dessa böcker:

»En kulturskatt för folket har den stora Göteborgsfirman Åhlén & Åkerlund nu börjat samla. — — Det blir en förnämlig bokskatt, som här bjudes vårt folk till en så pass billig penning, att litet var bör kunna ha råd med att samla på denna skatt. — — *En god insats i det svenska bildningslivet.*»

VESTERNORRLANDS ALLEHANDA.

»Det är varken mer eller mindre än ett kulturverk av nationell betydelse, som härmed inaugureras. Man må önska det all framgång och samtidigt uttala den förhoppningen, att det på bästa sätt må förvaltas.»

BOHUSLÄNNINGEN.

»Det torde icke vara för mycket sagt, att detta nya 25-öres-bibliotek av Sveriges klassiska författare har *den djupaste betydelse för vår andliga odling och för en verkligt sund och god folkuppfostran.*»

KARLSHAMNS ALLEHANDA.

»Samtliga böckerna äro av den beskaffenhet att *de icke borde saknas i något hem*, där man är intresserad av god och underhållande litteratur.»

SÖLVESBORGSTIDNINGEN.

»Man har skäl att hoppas mycket av detta företag. Det ställer stora krav på ledningens klokhet och urskiljning. Men om det lyckas har det gjort *en insats i svenskt kulturliv, som icke skall underskattas.*»

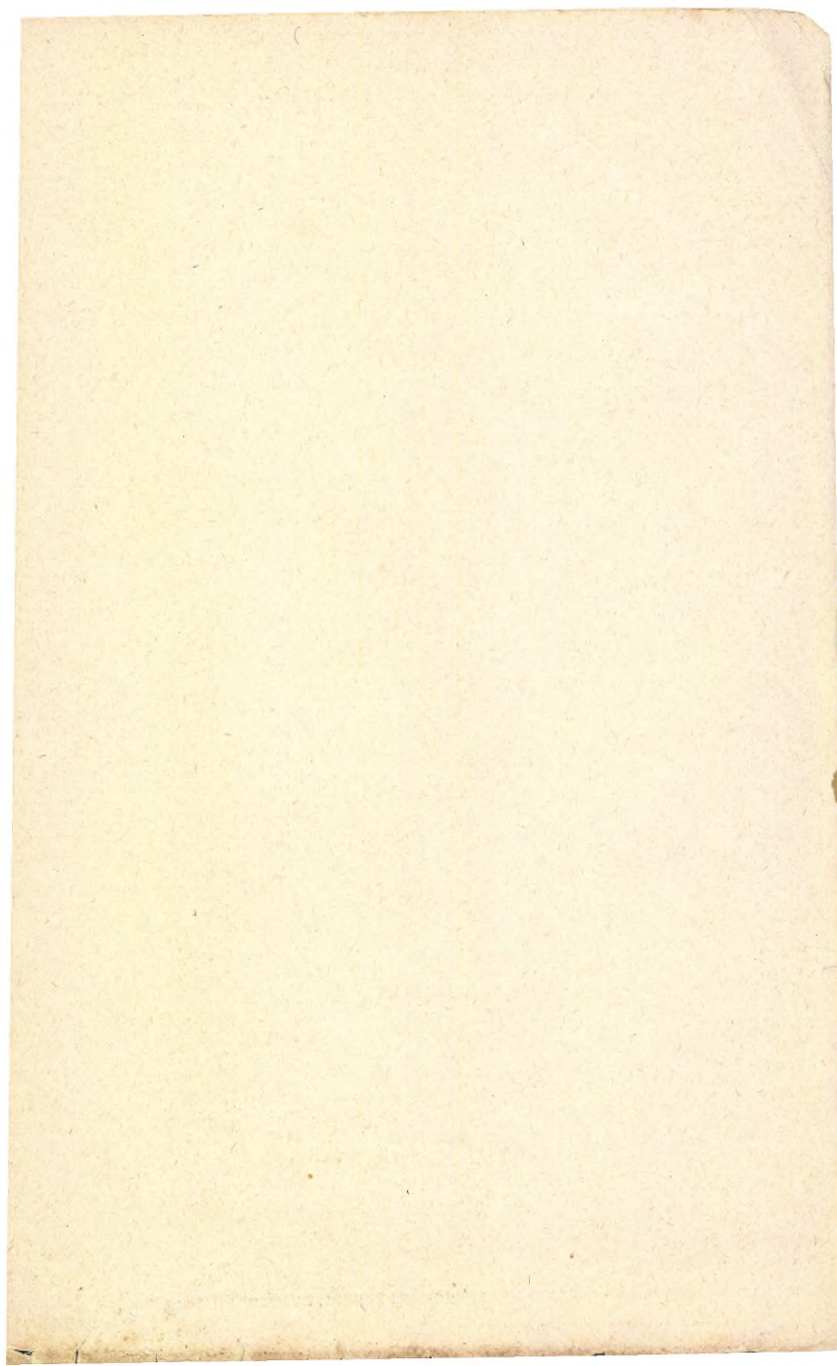
GÖTEBORGS HANDELS- OCH SJÖFARTSTIDNING.

»Den första romanen inom den nya 25-öres-serien är Emilie Flygare-Carléns 'Rosen på Tistelön'. Det är en god start: 'Rosen på Tistelön' tillhör *fru Carléns bästa romaner* och skall helt visst alltjämt utöva sin tjusningskraft på publiken.»

DAGENS NYHETER.

»Debuten har gjorts med Emilie Flygare-Carléns 'Rosen på Tistelön', som bekant tillhörande ett av de bästa alstren i författarinnans ganska vittomfattande produktion. *Tryck, papper och utstyrsel äro förstklassiga*; — — Av det redan utkomna arbetet liksom av de utlovade framgår, att *den nya 25-öres-serien är väl värd uppmuntran.*»

NYA DAGLIGT ALLEHANDA.

- Hittills ha utkommit:
- Rosen på Tistelön** (två vol.) av *Emilie Flygare-Carlén*.
- Kungens handske** av *Zacharias Topelius*.
- Första älskarinnan** (två vol.) av *August Blanche*.
- Janinas hjärta** av *Mari-ka Stjernstedt*.
- Gyltas grotta** (två vol.) av *Herman Bjursten*.
- Hemsöborna** av *August Strindberg*.
- Börd och bildning** (två vol.) av *Marie Sophie Schwartz*.
- Farbror Frans** av *J. Blicher-Clausen*.
- Fideikommisset** (två vol.) av *Emilie Flygare-Carlén*.
- Tösen från Stormyrtorpet** av *Selma Lagerlöf*.
- Vilse i livet** av *Gustaf af Geijerstam*.
- John Hall** (tre vol.) av *Sophie Elkan*.
- Ellen** av *Marie Sophie Schwartz*.
- Enslingen på Johanniskäret** (två vol.) av *Emilie Flygare-Carlén*.
- Stigmannens bok** av *Mari Mihé*.
- Mannen av börd och kvinnan av folket** (två vol.) av *Marie Sophie Schwartz*.
- Den romantiske klockaren på Rånö** av *August Strindberg*.
- Flickan i Stadsgården** (två vol.) av *August Blanche*.
- Endymion** av *Verner von Heidenstam*.
- Kärleksoffret** (två vol.) av *Vilhelmina Gravalius*.
- Under Salomos insegel** av *Eva Wigström (Ave)*.
- Arbetet adlar mannen** (två vol.) av *Marie Sophie Schwartz*.
- Vinddrivna** av *Elisabeth Kuylenstierna-Wenster*.
- Arbetets barn** (två vol.) av *Marie S. Schwartz*.
- Odlad frukt** (*Svenska öden och äventyr*) av *August Strindberg*.
- Visor i urval** av *Elias Seliestedt*.
- Gunnar Gran** av *Maria Rieck-Müller*.
- Älskog** av *Anna Wahlenberg*.
- Ädlingens dotter** (två vol.) av *Marie Sophie Schwartz*.
- Figge** av *Georg Norden-svan*.
- Inom kort utkomma:
- 10 augusti
Skjutsgossen (två vol.) av *Emilie Flygare-Carlén*.
- 17 augusti
Stig Storverks son (*Sv. öden och äventyr*) av *August Strindberg*.
- 24 augusti
Drottningens juvelsmycke (två vol.) av *C. J. L. Almquist*.
- 31 augusti
Örjan Kajland av *Gustaf Schröder*.
- 7 september
Hyrkuskens berättelser (två vol.) av *August Blanche*.
- 14 september
Magistrarna i Österås av *Oskar Levertin*.
- 21 september
Skuld och oskuld (vol.) av *Marie Sof Schwartz*.
- 28 september
Skärgårdsfröknarna *Frans Hedberg*.
- 5 oktober
Ett köpmanshus i skgården (två vol.) *Emilie Flygare-Carlén*.
- 12 oktober
Ett köpmanshus i skgården (två vol.) *Emilie Flygare-Carlén*.
- 19 oktober
Pål Värning (två vol.) *Emilie Flygare-Carlén*.
- 26 oktober
Mor och son av *Wil Lindhé*.
- 2 november
Sonsonen (två vol.) *Marie Sophie Schwarz*.
- 9 november
Finntorpet i Västerskogen av *Gustaf Schröder*.
- 16 november
Vålnaden (två vol.) *August Blanche*.
- 23 november
Familjen Verle av *M thilda Roos*.
- 30 november
Den siste friseblare (två vol.) av *Pel Sparre*.
- 7 december
Ljungars saga (2 vol.) av *Zacharias Topelius*.
- 14 december
Gertrud av *Elisabeth Kuylenstierna-Wenster*.
- 21 december
En nyckfull kvinna (två vol.) av *Emilie Flygare Carlén*.
- 28 december
Tschandala (*Sv. öden och äventyr*) av *August Strindberg*.